

Handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter 2030

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter 2030 godkänns enligt bilaga 2 till utlåtandet.
2. Stockholms Stadshus AB uppmanas att för egen del anta, samt även ge samtliga bolagsstyrelser inom koncernen i uppdrag att anta, Handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter 2030 enligt bilaga 2 till utlåtandet.
3. Stockholms stads program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck 2018 - 2022 (dnr KS 171-116/2017) upphör att gälla.

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030 är en av sex handlingsplaner som tillhör Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet).

Handlingsplanen syftar till att stärka stadens arbete med att tillgodose hbtqi-personers rättigheter och riktar sig till samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Handlingsplanen sträcker sig till år 2030. Det övergripande målet är att staden säkerställer att stockholmare har lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktäristika.

Situationen för hbtqi-personer i Sverige har förändrats mycket till det bättre de senaste årtiondena. Trots det visar både forskning och myndighetsrapporter att hbtqi-personers levnadsvillkor behöver förbättras. Särskilt transpersoner och bisexuella upplever högre utsatthet och sämre psykisk och fysisk hälsa jämfört med majoritetsbefolkningen. Det finns även en särskild utsatthet för hbtqi-personer med utländsk bakgrund, med annan hudfärg än vit och för de som har en funktionsnedsättning.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret och remitterats till arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldre- och äldreomsorgsnämnden, överförmyndarnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, Akademikerförbundet SSR, DIK, Diskrimineringsombudsmannen, Folkhälsomyndigheten, Forum för levande historia, Föreningen Stockholm pride, Göteborgs stad, Institutet för mänskliga rättigheter, Kommunal Stockholm, Malmö stad, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), Region Stockholm, Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL), Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL) Stockholm, Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL) Ungdom, Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU), Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU) Stockholm, Rädda Barnen Öst, Saco Stockholm, Socialstyrelsen, Sveriges lärare Stockholm, Sveriges Skolledare Stockholm, Transammans, Transföreningen FPES, Vision Stockholm och Vårdförbundet Stockholms stad.

Utöver dessa remissinstanser har också HBTQ+ Socialdemokrater Stockholms stad inkommit med ett svar. Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL) Stockholm har inkommit med ett gemensamt yttrande tillsammans med Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL) ungdom Stockholm.

DIK, Folkhälsomyndigheten, Föreningen Stockholm pride, Institutet för mänskliga rättigheter, Kommunal Stockholm, Region Stockholm, Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL), Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU), Rädda Barnen Öst, SACO Stockholm, Sveriges lärare Stockholm, Sveriges skolledare Stockholm, Transammans, Transföreningen, FPES, Vision Stockholm och Vårdförbundet Stockholms stad har inte inkommit med svar.

Diskrimineringsombudsmannen, Göteborgs stad, Institutet för mänskliga rättigheter, Malmö stad och Socialstyrelsen har avstått från att svara.

Arbetsmarknadsnämnden ställer sig positiv till framtagandet av en handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter. För att inkludera alla andra identiteter och sexuella läggningar föreslår arbetsmarknadsnämnden att + :et (plusset) läggs till direkt efter hbtqi, både i rubrik och löpande text.

Exploateringsnämnden påpekar att den inte har särskilt ansvar för några av handlingsplanens mål. Inom specifika projekt eller områden kan dessa frågor bli aktuella och hbtqi-personer beröras. Genom att tillgodose en grundkompetens inom kontoret kan dessa situationer identifieras, fångas upp och lämpliga åtgärder vidtas.

Fastighetsnämnden arbetar med det interna lärandet inom MR-området och specifikt för hbtqi-personers rättigheter. Tillsammans med idrottsnämnden arbetar man med flexomklädningsrum i idrottshallar. För att genomföra handlingsplanen på ett effektivt sätt kommer det behövas en struktur och stadsledningskontorets stöd.

Förskolenämnden är positiv till ny utbildning om hbtqi-personers rättigheter som kommer att bidra till ökad kompetens hos medarbetarna. Nämnden föreslår att förskolan ska inkluderas i punkten om omvändelseförsök, tvångsäktenskap och omvändelseresor.

Idrottsnämnden anser att idrottsnämnden bör stå med som särskilt ansvarig på båda resultatmålen under mål 3, I staden finns olika typer av mötesplatser som är inkluderande för hbtqi-personer, då nämnden ansvarar för Ungdomsgården Träffstugan samt årligen fattar beslut om föreningsstöd till Egalia.

Kulturnämnden framhåller att handlingsplanen utgör ett angeläget styrdokument. För att lyckas i arbetet med att realisera planen är det viktigt med samordning mellan stadens förvaltningar och bolag, exempelvis om att skapa bättre former för dialog och inflytande för grupper som är svåra att nå.

Kyrkogårdsnämnden ställer sig positiva till handlingsplanen och delar kommunstyrelsens uppfattning om att det är angeläget att staden antar en handlingsplan för att stärka och utveckla arbetet med hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden påpekar att den har få kontakter med enskilda medborgare och ser få tillfällen i den löpande verksamheten för samarbete med civilsamhällesorganisationer i syfte att främja hbtqi-personers rättigheter. Intern samverkan är viktig och arbetet skulle gynnas av stadsinterna nätverk.

Servicenämnden anför att flera av fokusområdenas mål är i linje med nämndens uppdrag. Exempelvis genom upphandlingar med krav på att leverantörer ska följa aktuell antidiskrimineringslagstiftning, kompetens inom rekrytering som motverkar diskriminering samt service till invånare via Kontaktcenter Stockholm.

Socialnämnden påpekar att begreppet minoritetsstress behöver förklaras i planen. Kunskap om och förståelse för minoritetsstress har stor betydelse för att kunna ge ett bra bemötande och stöd. Socialnämnden är särskilt ansvarig för frågor som rör Hbtqi-personers utsatthet för våld. Det är ett viktigt utvecklingsområde för socialtjänsten.

Stadsbyggnadsnämnden anser att planen ger ett bra stöd att utveckla stadens bolag och nämnder i arbetet för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. Nämnden arbetar aktivt med att identifiera och förbättra platser som upplevs som otrygga och otillgängliga, till exempel genom socialt värdeskapande analyser.

Trafiknämnden vill vara en aktiv part i arbetet med att skapa tillgängliga och trygga offentliga rum. En viktig del av nämndens trygghetsarbete är att tillgängliggöra staden för alla invånare. Hbtqi-personers rättigheter och möjligheter är ett av flera viktiga perspektiv som behöver tas hänsyn till inom ramen för trygghetsarbetet.

Utbildningsnämnden anför att begreppet ”hbtqi” bör ändras till ”hbtqi+” för att göra handlingsplanen mer inkluderande och att planen bör kompletteras med en konsekvensanalys av förslagets ekonomiska och administrativa påverkan för verksamheterna.

Äldrenämnden välkomnar en plan för arbetet med hbtqi-frågor samlat i stadens verksamheter. Det är viktigt att kontinuerligt fortsätta att arbeta för ökad kunskap och förståelse för hbtqi-personers situation i äldreomsorgen och att löpande insatser görs i den ordinarie verksamhetsutvecklingen för att säkerställa lika bemötande.

Överförmyndarnämnden ställer sig bakom förslaget till handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och ser fram emot att få tillämpa det i verksamheten. Principen om att ingen ska lämnas utanför är den bärande för hela nämndens verksamhet. Det handlar om värderingar som ska präglade det dagliga arbetet.

Bromma stadsdelsnämnd bedömer att implementeringen av handlingsplanerna inom ramen för MR-programmet kan bidra till att öka verksamheternas kunskaper om inkluderande och normkritiska arbetssätt. Nämnden konstaterar att handlingsplanen saknar ett tydligt arbetsgivarperspektiv.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd påpekar att begreppet rättighetsbaserat arbetssätt som används i handlingsplanen bör förtydligas för att underlätta förståelsen. Nämnden framhåller även vikten av att stadens statistik och brukarundersökningar utvecklas för att ta in målgruppens perspektiv.

Farsta stadsdelsnämnd vill lyfta fram behovet av resurser för att stadens nämnder och bolag ska kunna genomföra och uppnå intentionerna i handlingsplanerna. I handlingsplanerna för MR-frågor återfinns ett stort antal effektmål som riktar sig till stadsdelsnämnderna.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd vill särskilt lyfta den utsatthet bisexuella och hbtqi-personer med utländsk bakgrund, annan hudfärg än vit samt personer med funktionsnedsättning möter. Det är viktigt att arbetet i stadens verksamheter även framöver grundas i aktuell kunskap om dessa gruppers levnadsvillkor.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd anser att det vore bra med ett för staden gemensamt metodstöd för det rättighetsbaserade arbetssättet. Det skulle även underlätta implementeringen av handlingsplanerna som hör till stadens MR-program.

Järva stadsdelsnämnd anför att en handlingsplan snarare än att peka ut/befästa idén om att hbtqi-fobi är platskopplad, ett områdesproblem (och på så vis kopplad till de som bor där) istället betonar vikten av att staden arbetar för att möjliggöra hbtqi-liv i hela staden.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser att handlingsplanen saknar ett tydligt arbetsgivarperspektiv. Som arbetsgivare har staden en viktig roll i att främja mänskliga rättigheter och förebygga diskriminering. Utan detta perspektiv riskerar stadens arbete för hbtqi-personers rättigheter att bli mindre heltäckande

Norra innerstadens stadsdelsnämnd vill lyfta möjligheten att inkludera fler genom att använda hbtqi+-personer som begrepp framöver. Ett förslag som skulle bidra till resurseffektivt arbete är att ge facknämnder i uppdrag att ta fram stödmaterial och kompetensutveckling kopplat till respektive ansvarsområden.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd föreslår att nämndmål kan kopplas till handlingsplanen och att aktiviteter och arbetssätt beskriver vad som ska prioriteras under året i enlighet med de identifierade utvecklingsområdena i handlingsplanen.

Skärholmens stadsdelsnämnd ser att handlingsplanen ger tillräckligt och konkret stöd i hur arbetet med att uppfylla intentionerna i programmet för de mänskliga rättigheterna ska genomföras. Handlingsplanens tydliga mål och konkreta förslag på arbetssätt kommer kunna bidra till att arbetet med dessa frågor stärks ytterligare.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att handlingsplanen saknar ett arbetsgivarperspektiv. Som arbetsgivare har staden en viktig roll i arbetet med mänskliga rättigheter. Målen i handlingsplanen kan bidra till att skapa tydlig styrning och samtidigt flexibilitet för förvaltningen att själv ta fram aktiviteter för att uppnå målen.

Stockholms Stadshus AB bedömer att planen kommer utgöra ett bra stöd för stadens bolag i det fortsatta arbetet. Det är positivt att kommunstyrelsen fått i uppdrag att ta fram en ny utbildning för stadens anställda om hbtqi-personers rättigheter då det skapar förutsättningar för likvärdighet och samsyn inom stadens verksamheter.

Akademikerförbundet SSR påpekar att den tidigare utbildningen via RFSL inte använts i den utsträckning som behövts och inte prioriterats till följd av socialtjänstens ansträngda budget. Det är viktigt att i målen om kunskap och information även inkludera HBTQI-personer som är medarbetare i staden.

Forum för levande historia från att lämna synpunkter på handlingsplanens inriktning och ambitionsnivå. Forumet har ett regeringsuppdrag att ta fram ett kunskapsstöd för offentlig verksamhet om lika rättigheter och möjligheter för hbtqi-personer.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) framhåller att deras yttrande utgår från regeringens mål för området och att de utifrån den utgångspunkten tillstyrker handlingsplanen samt bedömer att den går i linje med den nationella handlingsplanen Stolt och trygg.

RFSL Stockholm och RFSL Ungdom Stockholm välkomnar planens tydliga rättighetsgrund och intersektionella ansats samt att ansvar, uppföljning och tre fokusområden samlar stadens arbete till år 2030. Planen behöver skärpas med mätbara mål, indikatorer, tidsättning, finansiering och uppföljningsmekanismer.

RFSL Ungdom är skeptiska till begreppet "barn och unga som själva bryter eller vars familjer bryter mot normer om sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika". Att använda detta istället för barn och unga som hbtqi-personer eller regnbågsfamiljer bidrar till att osynliggöra hbtqi-identitet hos barn och unga.

RFSU Stockholm anser att handlingsplanen är både behövlig och omfattande. Dock vill de betona vikten av att konkretisera planerna, förankra dem hos målgrupperna samt garantera att uppföljning och utvärdering blir systematiskt och ändamålsenligt genomförda.

HBTQ+Socialdemokrater anför att det även bör förtydligas att staden aktivt ska arbeta med att synliggöra hbtqi-personer och regnbågsfamiljer i all sin kommunikation. Då indikationer finns att köerna är fortsatt långa bör intresset för regnbågsboenden analyseras.

Föredragande borgarrådets synpunkter

I Stockholm ska alla människor tryggt kunna vara den de är och älska vem de vill. Tyvärr är det inte så idag. Vi ser istället en oroande utveckling där attityderna till hbtqi-personer försämrats. I en ny studie om skolelevers attityder, tillit och utsatthet från Forum för levande historia har andelen elever som gav uttryck för negativa attityder till hbt-personer ökat från 3 % år 2013 till hela 14 %. Unga hbtqi-personer har fortsatt sämre levnadsvillkor än andra unga och hbtqi-personer uppger även ett lägre förtroende för samhällets stöd och hjälpinsatser än övriga befolkningen. Särskilt transpersoner och bisexuella upplever högre utsatthet och sämre psykisk och fysisk hälsa jämfört med majoritetsbefolkningen.

Detta kan vi aldrig acceptera. Alla människor ska kunna leva i frihet och trygghet i Stockholm och få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda. I arbetet för förändring har stadens verksamheter en mycket viktig roll.

Handlingsplanen utgår från Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna och bygger på programmets tre fokusområden Kunskap och information, Velfärd och service samt Delaktighet och inflytande. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser har ett ansvar för genomförandet av handlingsplanen.

Kunskapen om hbtqi-personer behöver öka inom stadens verksamheter. Ett viktigt steg för att åstadkomma detta är att verksamheterna genomgår stadens diplomutbildning. Stadens verksamheter behöver också synliggöra att de har kunskap om hbtqi-frågor eftersom det stärker tryggheten för hbtqi-personer i mötet med staden.

Handlingsplanen inkluderar intersexpersoner, vilket inte har varit fallet i stadens tidigare program. Det är ett viktigt steg framåt för att stärka intersexpersoners situation. Det behövs mer kunskap i staden om intersexpersoner för att säkerställa att de får rätt bemötande. Handlingsplanen har även ett särskilt fokus på transpersoner, som är en extra utsatt grupp. Stadens medarbetare behöver öka sin kunskap om transpersoners levnadsvillkor och hur dessa kan stärkas.

Skola, förskola och äldreomsorg är mycket viktiga verksamheter där alla barn, unga och vuxna ska kunna känna sig trygga. Normer och arbetssätt som riskerar att exkludera stockholmare kopplat till sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika ska kraftfullt motverkas.

Alla stadens mötesplatser ska vara trygga och inkluderande för hbtqi-personer. Staden ska även erbjuda särskilda mötesplatser för hbtqi-personer och stärka insatserna för att fler unga hbtqi-personer ska ha en meningsfull fritid och att kultur-, idrotts- och fritidsverksamhet är trygga och inkluderande.

Även våra offentliga miljöer ska vara trygga. I en studie från Institutet för mänskliga rättigheter uppgav 32 % av hbtqi-personerna att de undviker att hålla sin partner i handen i offentligheten. Stockholms stad har ett mycket viktigt arbete att göra för att öka kunskaperna om vad som skapar trygghet för hbtqi-personer i offentliga miljöer och vidta åtgärder.

Det är också viktigt att Stockholms stad säkerställer hbtqi-personers möjligheter till inflytande och delaktighet för att särskilt fånga upp hbtqi-personers behov och erfarenheter. Staden ska ha en återkommande dialog med civilsamhället i hbtqi-frågor och ett nära samarbete kring insatser som främjar hbtqi-personers rättigheter.

Med denna handlingsplan stärker vi arbetet för hbtqi-personers rättigheter i Stockholms stad och lägger en stark grund för stadens samlade arbete till år 2030.

Bilagor

1. Stockholms stads handlingsplan för hbtqi-personer rättigheter 2030, remissversion med spårade ändringar, dnr KS 2025/836-52.1
2. Stockholms stads handlingsplan för hbtqi-personer rättigheter 2030, slutlig version, dnr KS 2025/836-52.2

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andrea Hedin (alla M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att delvis bifalla förslag till beslut.
2. Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.
3. Att därutöver anföra

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 25 mars 2026

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Johan Paccamonti (M), Jan Jönsson, Isabel Smedberg-Palmqvist (båda L), Jonas Naddebo och Kristin Jacobsson (båda C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation av Linnéa Vinge (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige avslår borgarrådsberedningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter. Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) enligt följande.

Att släppa en främmande person över sin tröskel för att få hjälp med sina bestyr är något som kan upplevas som obehagligt för många. Det är verkligheten för många äldre som i dag har hemtjänst. Extra utsatta är äldre HBTQ-personer, som kan uppleva en rädsla för att inte bli sedd för den man är, få sina relationer tagna på allvar, eller inte få den hjälp man behöver.

I en tidigare uppskattning från Socialstyrelsen uppgår äldre HBTQ-personer som har hemtjänst eller bor på särskilt boende till 15 000. Det antalet lär också öka i takt med att antalet äldre blir fler. Det är därför välkommet med ett handlingsprogram för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter. Detta för att säkerställa att alla äldre stockholmare möts med respekt och får den hjälp de behöver oavsett sexuell läggning eller levnadssätt.

En nationell SCB-kartläggning från 2017 visade att i snitt 69 procent av personal i kategorin hemservicepersonal m.fl. var utrikesfödda. Ett handlingsprogram för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter kan därför också vara viktig för den personal som har bakgrund i länder med en mer intolerant syn på icke-traditionella levnadssätt. Staden måste jobba proaktivt för att alla äldre ska bli bemötta med värdighet och på

sina villkor. Vi hoppas att styret vågar leva upp till sina högt ställda ambitioner i denna frågan.

Ärendet

Handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030 är en av sex handlingsplaner som tillhör Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet).

Handlingsplanen syftar till att stärka stadens arbete med att tillgodose hbtqi-personers rättigheter och riktar sig till samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Handlingsplanen sträcker sig till år 2030. Det övergripande målet är att staden säkerställer att stockholmare har lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könsskarakteristika.

Situationen för hbtqi-personer i Sverige har förändrats mycket till det bättre de senaste årtiondena. Trots det visar både forskning och myndighetsrapporter att hbtqi-personers levnadsvillkor behöver förbättras. Särskilt transpersoner och bisexuella upplever högre utsatthet och sämre psykisk och fysisk hälsa jämfört med majoritetsbefolkningen. Det finns även en särskild utsatthet för hbtqi-personer med utländsk bakgrund, med annan hudfärg än vit och för de som har en funktionsnedsättning.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 juni 2025 har i huvudsak följande lydelse.

I kommunfullmäktiges budget för 2025 framgår att hbtqi-personers rättigheter är en del av stadens strategiska arbete med att säkerställa de mänskliga rättigheterna. Arbetet ska stärkas och exempelvis ha fokus på bemötande, mötesplatser för barn och unga, aktiviteter för äldre samt ökad delaktighet. Denna inriktning av arbetet stämmer väl överens med föreslagen handlingsplan.

Arbetet med hbtqi-personers rättigheter har betydelse för många av verksamhetsområdesmålen i budget och är nära kopplat till verksamhetsområdesmål 3.7 *Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt* och till MR-programmets mål om att *Stockholms stad är en öppen, jämlik och jämställd stad, fri från alla former av diskriminering och rasism*. Rättigheter för hbtqi-personer är även en del av stadens demokratiarbete och arbete med att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030 med fokus på principen *Lämna ingen utanför*.

Situationen för hbtqi-personer i Sverige har förändrats mycket till det bättre de senaste årtiondena. Det handlar exempelvis om ökad tillgång till rättigheter både på det sociala och juridiska området, förstärkt skydd mot diskriminering, ökad synlighet och fler möjligheter till gemenskap. Trots detta visar forskning och myndighetsrapporter att risken för ohälsa är signifikant högre för personer som bryter mot konventionella normer kopplade till könsidentitet och sexuell läggning. Särskilt transpersoner och bisexuella upplever högre utsatthet och sämre psykisk och fysisk

hälsa jämfört med majoritetsbefolkningen. Det finns även en särskild utsatthet för hbtqi-personer med utländsk bakgrund, med annan hudfärg än vit och för de som har en funktionsnedsättning.

Det styrdokument, *Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck*, som antogs av kommunfullmäktige 2017 har bidragit till att staden har stärkt arbetet till viss del, men stadsledningskontoret bedömer att föreliggande handlingsplan med tydligare prioriteringar och mål bör bidra till ökat ett fokus och synliga resultat.

Handlingsplanens tre fokusområden; kunskap och information, välfärd och service samt delaktighet och inflytande utgör grundläggande förutsättningar för att stadens verksamheter ska kunna bidra till jämlika levnadsvillkor för alla stockholmare.

Ökad kunskap och ett förstärkt arbete med information är grundläggande för att stadens verksamheter ska kunna bemöta alla invånare respektfullt och anpassat efter individens behov, oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könsskarakteristika. Den välfärd och service som stadens verksamheter erbjuder inom exempelvis skola och förskola, socialtjänst, öppna verksamheter, kultur, idrott och fritid samt i stadens offentliga miljöer ska planeras och utföras för att säkerställa hbtqi-personers rättigheter och möjligheter. CIVILSAMHÄLLET är en viktig samarbetspart i arbetet med delaktighet och inflytande. CIVILSAMHÄLLESORGANISATIONER har gått före och visat vägen för viktiga verksamheter, exempelvis startade RFSL den första mötesplatsen för unga hbtqi-personer i staden.

Stadsledningskontoret kommer fortsätta följa upp alla nämnders och bolagsstyrelserns arbete för hbtqi-personers rättigheter inom ramen för ordinarie uppföljningsprocess. Utöver detta ska stadsledningskontoret vartannat år göra en bedömning av stadens arbete med mänskliga rättigheter som sammanställs i en rapport till kommunfullmäktige. I arbetet ingår att följa upp Handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030.

Sammantaget gör stadsledningskontoret bedömningen att det är angeläget att staden antar en handlingsplan för att stärka och utveckla arbetet med hbtqi-personers rättigheter och möjligheter.

Remissammanställning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret och remitterats till arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldre- och äldreomsorgsnämnden, överförmyndarnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens

stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, Akademikerförbundet SSR, DIK, Diskrimineringsombudsmannen, Folkhälsomyndigheten, Forum för levande historia, Föreningen Stockholm pride, Göteborgs stad, Institutet för mänskliga rättigheter, Kommunal Stockholm, Malmö stad, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), Region Stockholm, Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL), Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL) Stockholm, Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL) Ungdom, Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU), Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU) Stockholm, Rädda Barnen Öst, Saco Stockholm, Socialstyrelsen, Sveriges lärare Stockholm, Sveriges Skolledare Stockholm, Transammans, Transföreningen FPES, Vision Stockholm och Vårdförbundet Stockholms stad.

Utöver dessa remissinstanser har också HBTQ+ Socialdemokrater Stockholms stad inkommit med ett svar. Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL) Stockholm har inkommit med ett gemensamt yttrande tillsammans med Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL) ungdom Stockholm.

DIK, Folkhälsomyndigheten, Föreningen Stockholm pride, Institutet för mänskliga rättigheter, Kommunal Stockholm, Region Stockholm, Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL), Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU), Rädda Barnen Öst, SACO Stockholm, Sveriges lärare Stockholm, Sveriges skolledare Stockholm, Transammans, Transföreningen, FPES, Vision Stockholm och Vårdförbundet Stockholms stad har inte inkommit med svar.

Diskrimineringsombudsmannen, Göteborgs stad, Institutet för mänskliga rättigheter, Malmö stad och Socialstyrelsen har avstått från att svara.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret	11
Arbetsmarknadsnämnden	14
Exploateringsnämnden	16
Fastighetsnämnden	17
Förskolenämnden	18
Idrottsnämnden	19
Kulturnämnden	20
Kyrkogårdsnämnden	22
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	22

Servicenämnden	23
Socialnämnden.....	24
Stadsbyggnadsnämnden.....	26
Trafiknämnden	26
Utbildningsnämnden.....	28
Äldrenämnden	29
Överförmyndarnämnden	32
Bromma stadsdelsnämnd.....	33
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd.....	34
Farsta stadsdelsnämnd	36
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd.....	37
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	38
Järva stadsdelsnämnd	39
Kungsholmens stadsdelsnämnd	41
Norra innerstadens stadsdelsnämnd	42
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	43
Skärholmens stadsdelsnämnd	44
Södermalms stadsdelsnämnd	45
Stockholms Stadshus AB	47
Akademikerförbundet SSR.....	49
Forum för levande historia.....	50
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)	51
RFSL Stockholm och RFSL Ungdom Stockholm.....	52
RFSL Ungdom.....	56
RFSU Stockholm.....	59
HBTQ+Socialdemokrater Stockholms stad.....	60
Reservationer m.m.	63

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 oktober 2025 följande.

Arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Reservation av Per Rosenkrantz m.fl. (M) och Lovisa Lanryd (L), se Reservationer m.m.

Reservation av Ann-Christin Carlberg (SD), se Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 9 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig positiv till framtagandet av en handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter och att det i planen ställs höga krav på nämnder och bolagsstyrelser att aktivt arbeta för att alla stockholmare ska få lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktäristika. Handlingsplanen utgör ett viktigt dokument för att intensifiera arbetet och att skapa styrning och handlingskraft. Positivt är även att det ges utrymme för nämnder och bolag att själva ta fram adekvata aktiviteter inom ramen för sina verksamhetsområden.

I MR-programmet presenteras både en modell för uppföljning samt ett arbetssätt (rättighetsbaserat arbetssätt). Dessa två presenteras i handlingsplan mot rasism och bör även läggas till samtliga handlingsplaner.

Arbetsmarknadsförvaltningen välkomnar framtagandet av en ny utbildning för stadens anställda om hbtqi-personers rättigheter.

Disposition, rubriksättning och läsbarhet

Förvaltningen välkomnar överlag den höga ambitionsnivån vad gäller utvecklingen av flera handlingsplaner inom området mänskliga rättigheter. Det bör dock uppmärksammas att ett stort antal parallella planer kan försvåra överblicken över mål och aktiviteter. Dispositionen skulle kunna göras mer lättillgängligt och konkret genom att samla alla mål och förslag på aktiviteter i ett eget avsnitt. På samma sätt skulle en översyn av rubriksättningen öka läsbarheten. Till exempel kan avsnitt med mycket text delas upp med underrubriker som ger stöd till läsaren. Ett exempel på detta kan vara stycket med rubriken "Ansvarsfördelning". Där skulle man med fördel kunna ha underrubrikerna "Alla nämnder och bolagsstyrelser, kommunstyrelsen och kontaktperson"

Resultatmålen som beskrivs i handlingsplanerna tenderar att i vissa avsnitt vara formulerade mer som aktiviteter än resultatmål.

I begreppslistan saknas förklaring av två begrepp; juridiskt kön och biologiskt kön.

För att inkludera alla andra identiteter och sexuella läggningar föreslår arbetsmarknadsförvaltningen att + :et (pluset) läggs till direkt efter hbtqi, både i rubrik och löpande text. Pluset fungerar som ett paraplybegrepp som visar att man vill inkludera hela den breda mångfalden, även de som inte har ett specifikt ord i förkortningen.

Upphandling

Antidiskrimineringsklausulen finns med som krav i samtliga upphandlingar och perspektiv kopplade till hbtqi-personers rättigheter beaktas på så sätt i våra upphandlingsprocesser. Önskvärt vore utöver detta att upphandlade verksamheter också omfattas av samma krav på inkludering, likabehandling och respekt för rättigheter som stadens egna verksamheter.

Unga som saknar gymnasieplacering bör inkluderas

I resultatmålet, Stadens vuxenutbildning identifierar och vidtar åtgärder mot eventuella hinder och normer i verksamheten som riskerar att exkludera personer som bryter mot normer om sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könsskarakteristika, under effektmål 1 Valfärd och service omnämns Vuxenutbildningen. Inom ramen för kommunens aktivitetsansvar (KAA), som faller under Jobbtorg Stockholm, återfinns målgruppen unga som saknar gymnasieplacering. Målgruppen bör inkluderas i formuleringen genom att Jobbtorg Stockholm också omnämnas. Förslag på ny formulering: Stadens vuxenutbildning och Jobbtorg Stockholm identifierar och vidtar åtgärder mot eventuella hinder och normer i verksamheten som riskerar att exkludera personer som bryter mot normer om sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könsskarakteristika.

Internt arbete

För att säkerställa att handlingsplanernas mål efterlevs efterfrågas en skrivning om vikten av ett internt antidiskrimineringsarbete som genomsyrar stadens medarbetare och den interna strukturen.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 oktober 2025 följande.

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation av Gabriel Kroon (SD), se Reservationer m.m.

Reservation av Peter Öberg (L), se Reservationer m.m.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret bedömer förslaget till handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och lika möjligheter 2030 som positivt. I Sverige har läget för hbtqi-personer förbättrats mycket de senaste årtiondena, men det finns fortfarande stora skillnader i livsvillkor mellan hbtqi-personer och personer som följer konventionella normer. Detta förklaras till stor del med att personer inom denna grupp i större utsträckning utsätts för diskriminering, trakasserier, hot och våld som beror på omgivningens negativa föreställningar om gruppen. En avgörande faktor för att främja hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter är att alla stadens

verksamheter har en grundläggande kunskap i dessa frågor. Kontoret välkomnar därför den utbildning som kommunstyrelsen avser att ta fram för alla stadens anställda. En centralt organiserad utbildning säkerställer att alla i staden får en jämbördig och gemensam kunskapsbas.

Stadens Budget 2025 inleds med orden att Stockholm ska vara en stad för alla. I inledningen nämns vidare att arbetet med mänskliga rättigheter, däribland lika rättigheter och möjligheter för hbtqi-personer, ska intensifieras.

Exploateringsnämnden har inga särskilda uppdrag kopplade till detta arbete.

Handlingsplanen för hbtqi-personers lika möjligheter och rättigheter innebär att exploateringsnämnden ska formulera egna aktiviteter utifrån de utpekade målen i handlingsplanen och stadens budget inom den egna verksamhetens ramar.

Handlingsplanen innebär nämligen att alla nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa:

- att medarbetarna har god kunskap och respektfullt bemötande
- att verksamheterna synliggör kunskap om hbtqi-frågor - att verksamheter som möter medborgare arbetar med uppföljning av hur hbtqi-personers erfarenheter
- att samarbeta med civilsamhällesorganisationer som arbetar med hbtqi-frågor

Exploateringsnämnden har dock inget särskilt ansvar för några av handlingsplanens mål. Exploateringsnämnden arbetar med projekt och förvaltning över hela stadens geografi vilket normalt inte har någon särskild påverkan på hbtqi-frågor. Inom specifika projekt eller områden kan dessa frågor bli aktuella och hbtqi-personer bli berörda. Genom att tillgodose en grundkompetens inom kontoret kan dessa situationer identifieras, fångas upp och lämpliga åtgärder vidtas när de behövs. Exploateringsnämnden ser positivt på de kunskapsunderlag och utbildningar som tas fram och välkomnar det stöd i frågorna som kommunstyrelsen enligt handlingsplanen ska erbjuda.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 september 2025 följande.

Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar fastighetskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Sergej Salnikov (SD), se Reservationer m.m.

Reservation av Hansi Karppinen (L), se Reservationer m.m.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret är positivt till handlingsplanen. Den fokuserar på det som ligger inom kommunens rådighet att påverka och kontorets bedömning är att aktiviteterna samlat kommer att bidra till att förbättra hbtqi-personers möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda i staden.

Kontoret arbetar idag med att utveckla det interna lärandet och i detta kommer ingå att ta del av de utbildningar som stadsledningskontoret tar fram inom MR-området och specifikt för hbtqi-personers rättigheter.

Kontoret arbetar även tillsammans med idrottsförvaltningen med flexomklädningsrum i idrottshallar. Detta är enskilda omklädningsrum som kan användas av alla, oavsett könsidentitet. Det är en del av idrottsstandarden att nybyggda och renoverade/ombyggda idrottshallar ska utrustas med flexomklädningsrum och planen är alltså att fortsätta bygga dessa.

Handlingsplanen sträcker sig till år 2030. Stadens nämnder och bolagsstyrelser har alltså fyra-fem år på sig att genomföra de förändringar och aktiviteter som är beslutade. För att göra detta på ett effektivt sätt kommer en struktur att behövas, likväl som stadsledningskontorets stöd. En del frågor kan troligen genomföras med liknande arbetssätt för flera handlingsplaner, till exempel de som handlar om att öka medarbetares kunskap och kompetens. Stadsledningskontoret har beställt en övergripande utbildning om mänskliga rättigheter samt två särskilda delar, en om rasism och en om hbtqi. Utbildningen ska vara klar 2025 och stadens förvaltningar ska kunna börja använda sig av denna 2026. Dessa och liknande stöd uppskattas av kontoret.

Förskolenämnden

Förskolenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 oktober 2025 följande.

Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Åsa Nilsson Söderström (L) och Sophia Granswed Baat (M), se Reservationer m.m.

Reservation av Linnea Vinge (SD), se Reservationer m.m.

Förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 21 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förskoleförvaltningen är positiv till Handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter och menar att den kan bidra till att konkretisera utvecklingsarbetet för hbtqi-personers rättigheter och motverka gruppens utsatthet för diskriminering. Förskolenämnden är en av särskilt ansvariga nämnder i flera av handlingsplanens mål.

Förvaltningen är av uppfattningen att handlingsplanens struktur med mål och namngivna ansvariga bidrar till tydlighet. I handlingsplanen framkommer att kommunstyrelsen har i uppdrag att ta fram en ny utbildning för stadens anställda om hbtqi-personers rättigheter. Förvaltningen är positiv till uppdraget och menar att det kommer att bidra till ökad kompetens hos stadens medarbetare.

På sidan 17 står skrivet att ” Unga hbtqi-personer riskerar att utsättas för omvändelseförsök, tvångsäktenskap eller så kallade uppfostringsresor. Skolan behöver därför arbeta både främjande och förebyggande och skolpersonal behöver våga fråga om exempelvis hedersrelaterat våld och förtryck och även kunna lyssna och ta elevers berättelser på allvar.” Förvaltningen föreslår att skrivningen även inkluderar förskola.

Förvaltningen noterar en skillnad i hur handlingsplaner kopplade till Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna är namngivna. Namnet på handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter inkluderar orden lika rättigheter och möjligheter vilket inte ingår i namnet på Handlingsplan för de nationella minoriteterna och urfolket samernas rättigheter. Förvaltningen vill uppmärksamma att detta skulle kunna signalera olika tyngd i rättighetsarbetet. För att handlingsplanerna ska ges lika tyngd, menar förvaltningen att en beskrivning om orsaken till skillnaden i benämning av dessa skulle kunna läggas till.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 september 2025 följande.

Idrottsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Reservation av Hanna Wistrand (L), se Reservationer m.m.

Reservation av Leif Söderström (SD), se Reservationer m.m.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 8 augusti 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Idrottsförvaltningen ser positivt på stadens arbete för att stärka hbtqi-personers rättigheter och möjligheter och att det samlas i ett styrdokument i syfte att stärka och utveckla arbetet. Kopplingen till Stockholm stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet) är tydlig och det är bra att handlingsplanens tre fokusområden följer MR-programmets fokusområden. Det är bra och tydligt att vissa aktiviteter gäller samtliga nämnder och bolag medans vissa aktiviteter gäller särskilt utpekade nämnder. Det tydliggör ansvar och förväntan. Förvaltningen ser även positivt på att insatser exemplifieras då det underlättar för nämndens utvecklingsarbete.

Förvaltningen anser att idrottsnämnden bör stå med som särskilt ansvarig nämnd på båda resultatmålen under mål 3 I staden finns olika typer av mötesplatser som är inkluderande för hbtqi-personer då nämnden ansvarar för Ungdomsgården Träffstugan samt årligen fattar beslut om föreningsstöd till Egalia.

Ett annat önskemål är att resultatmålen numreras under effektmålen då det underlättar vid planering och uppföljning.

Avslutningsvis är förvaltningen positiv till att handlingsplanen har en inledande del med begreppsförklaring.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 oktober 2025 följande.

1. Kulturnämnden överlämnar kulturförvaltningens och Stadsarkivets tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Reservation av Isabel Smedberg-Palmqvist (L) och Jonas Naddebo (C), se Reservationer m.m.

Reservation av Emelie Wassermann (SD), se Reservationer m.m.

Kulturförvaltningens och Stadsarkivets tjänsteutlåtande daterat den 12 augusti 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen och Stadsarkivet ställer sig bakom handlingsplanens mål, identifierade fokusområden och aktiviteter. Handlingsplanen utgör ett angeläget styrdokument, tillsammans med övriga handlingsplaner kopplade till stadens program för de mänskliga rättigheterna.

För att lyckas i arbetet med att realisera handlingsplanerna knutna till stadens program för de mänskliga rättigheterna är det viktigt med samordning mellan stadens förvaltningar och bolag. Det handlar till exempel om att skapa bättre former för dialog och inflytande för grupper som är svåra att nå, kompetenshöjande insatser och framtagande av relevant statistik som kan ligga till grund för analyser och utvecklingsarbete.

Kunskap och information

Handlingsplanen tydliggör att kunskap och information är grundläggande för arbetet med att säkerställa hbtqi-personers rättigheter och möjligheter. Det är därmed fortsatt viktigt att staden tillhandahåller insatser för att säkerställa goda kunskaper om hbtqipersoners rättigheter och levnadsvillkor - både bland stadens medarbetare och för att sprida information till rättighetsbärarna om deras rättigheter och möjligheter. Handlingsplanen pekar också på vikten av att synliggöra den förvärvade kunskap verksamheter har om hbtqi-personers rättigheter och möjligheter, både fysiskt och digitalt.

Förvaltningarna välkomnar handlingsplanens aktivitet om att stadens verksamheter, i synnerhet pedagogiska verksamheter, ska diplomera sig genom kommunstyrelsens kommande utbildning. En gemensam utbildning bidrar till en solid kunskapsbas att stå på för stadens medarbetare med fokus på hbtqi-personers rättigheter och möjligheter.

Välfärd och service

Kulturförvaltningen och Stadsarkivet erbjuder och stöttar fredade och trygga platser

för olika former av samtal, möten och fri kulturutövning. Platserna är viktiga för att värna de demokratiska värdena och för att motverka diskriminering.

Kulturförvaltningen arbetar för att Stockholm ska växa med kultur och att stockholmarna ska ha lika möjligheter att ta del av och skapa kultur. Stockholmarna ska möta konst och kultur präglad av hög kvalitet, mångfald i kulturella uttryck, bredd i antalet aktörer och tillgängligt för alla. Alla ska känna sig trygga och inkluderade och Stockholms kulturliv ska vara relevant för alla. Olika former av diskriminering utgör tydliga hinder i arbetet med att säkra alla stockholmarnas att ta del av och utöva kultur. Att undanröja strukturer som verkar diskriminerande är därför en förutsättning för att säkra alla stockholmarnas rätt till kultur.

Förslagen i Handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter 2030 ligger i linje med bibliotekets uppdrag enligt Bibliotekslag (2013:81) och Biblioteksplan för Stockholms stad. I handlingsplanen lyfts biblioteket explicit fram som en öppen mötesplats i staden. Stockholms stadsbibliotek arbetar redan idag med kompetenshöjande insatser, mötesplatser för målgruppen, synliggörandet av symboler och böcker i biblioteksrummet, ett brett utbud av både böcker och aktiviteter samt att biblioteket upplevs som en trygg och inbjudande plats.

Stadsarkivet spelar en viktig roll i att belysa stockholmarnas liv och samhällsstrukturer, både genom att sprida kunskap om historiska skeenden som påverkat samhällets utveckling och genom att skapa strukturer för bevarande av information för framtida forskning. Stadsarkivet ska fortsätta att lyfta fram grupper som varit underrepresenterade genom historien i skolmaterial och publika program och öka kunskapen om hbtqi-personers villkor och rättigheter genom att bidra med det historiska perspektivet.

Kulturförvaltningen stöttar kulturverksamheter med hbtqi-profil genom våra kulturstöd. Kulturförvaltningens verksamheter välkomnar, möter och utmanar normer kring sexualitet, könsidentitet, könsuttryck och könsskarakteristika.

Kulturförvaltningen har genom sitt samordningsuppdrag i uppgift att stötta stadsdelsnämnderna inom verksamhetsområdet Barn, kultur och fritid. Uppdraget syftar till att lyfta fram alla barns och ungas perspektiv och behov. Bland annat stöttar förvaltningen utvecklingen av mötesplatser för unga hbtqi-personer genom återkommande nätverksträffar för medarbetare på mötesplatserna.

Delaktighet och inflytande

2020 blev FN:s konvention om barnets rättigheter lag i Sverige. Barnkonventionen slår fast barns rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet. Barns rätt till kultur och en meningsfull fritid är en högt prioriterad fråga för kulturförvaltningen. Förvaltningen har genom stadens styrdokument för barns rätt till kultur en tydlig inriktning för ungas möjligheter att få sin röst hörd. Programmet ger staden förutsättningar att nå ambitionen om att inkludera alla unga i kulturlivet. Barns rätt till kultur är ett gemensamt ansvar som omfattar många verksamheter inom staden.

Uppföljning

Handlingsplanen slår fast att stadens nämnder och bolagsstyrelser i samband med ordinarie uppföljningsprocesser, ska synliggöra resultat och utmaningar i arbetet med hbtqi-personers rättigheter. Kulturförvaltningen välkomnar åtagandet men vill framhålla vikten av att uppföljningsprocessen blir kärnfull och effektiv.

Det kommer krävas väsentliga insatser från stadens förvaltningar och bolag i implementeringen och styrningen av de totalt sex handlingsplaner som är kopplade till stadens program för de mänskliga rättigheterna.

Stadsledningskontoret bör pröva att underlätta styrning och uppföljning av handlingsplanernas olika perspektiv och för att säkra ett intersektionellt perspektiv i stadens samlade arbete för mänskliga rättigheter.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 1 oktober 2025 följande.

Kyrkogårdsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Kyrkogårdsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Kyrkogårdsförvaltningen ställer sig positiva till handlingsplanen och delar kommunstyrelsens uppfattning om att det är angeläget att staden antar en handlingsplan för att stärka och utveckla arbetet med hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 september 2025 följande.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Elin Hjelmestam (L), se Reservationer m.m.

Reservation av Anders Edin (SD), se Reservationer m.m.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 2 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

HBTQI-personers rättigheter är väl genomarbetat. De tre fokusområdena som identifieras medför en tydlig vägledning och riktning med stadens arbete för jämlika levnadsvillkor för alla stockholmare. Fokusområdena innehåller betydelsefulla mål där det även tydligt framgår vilka verksamheter som är särskilt ansvariga för respektive mål.

Förvaltningen ser positivt på att staden tar fram en ny utbildning för stadens anställda om hbtqi-personers rättigheter som möjliggör för verksamheter att diplomera sig med hjälp av utbildningen.

Förvaltningen ser att intern samverkan är en viktig komponent för måluppfyllelsen och anser att arbetet skulle gynnas av stadsinterna nätverk. Nätverken kan exempelvis användas som stöd i utformning av nya insatser samt möjliggöra erfarenhetsutbyte.

Miljöförvaltningen vill också framhålla att det är fördelaktigt att arbetet och uppföljningen ska utgå från stadens ordinarie processer och ledningssystem. Miljöförvaltningen anser att det är viktigt att fånga in hbtqi-personers behov och erfarenheter. Förvaltningen ser dock att det är vid få tillfällen som det kan bli aktuellt för miljö- och hälsoskyddsnämndens att genomföra enkäter, intervjuer eller referensgrupper. Detta då nämnden har få kontakter med enskilda medborgare, inte arbetar med åtgärder i den fysiska miljön eller exempelvis betalar ut bidrag till civilsamhällets organisationer. Förvaltningen ser även få tillfällen i den löpande verksamheten för samarbete med civilsamhällesorganisationer i syfte att främja hbtqi-personers rättigheter.

Miljöförvaltningens huvudsakliga fokus ligger på att säkerställa en hållbar miljö, sunda levnadsförhållanden och säkra livsmedel för alla människor, oavsett bakgrund eller identitet. I detta arbete beaktar nämnden alla människors lika värde och bedömningar utgår från risker kopplat till människors hälsa och miljön. Inom tillsynen tillämpas ett humanperspektiv som betonar likabehandling.

Om det finns tillfällen där det är relevant att mäta specifikt hbtqi-personers upplevelser, avser miljöförvaltningen att göra detta. Förvaltningen arbetar också löpande med likabehandlingsfrågor genom utbildningar för anställda, aktiva åtgärder för att minska risken för diskriminering och regelbundna samtal om likabehandling på arbetsplatsträffar.

Service­nämnden

Service­nämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 september 2025 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Serviceförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Serviceförvaltningen anser att det är positivt med en handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter eftersom det konkretiserar arbetet för att nå målsättningen om att stockholmarna har lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktäristika samt stödjer implementeringen av MR-programmet.

Förvaltningen instämmer i att mål skapar tydlighet och anser att det är bra att det finns en flexibilitet i att nämnder och att bolagsstyrelser skapar sina egna aktiviteter. Implementeringen kan dock stärkas ytterligare om införandet ges som budgetaktivitet

i kommande budgeter för staden. Budgetaktiviteter ger förstärkta gemensamma styrsignalerna i vilket underlättar både styrning, uppföljning och tillämpning samt samverkan. För att få genomslag för handlingsplanerna, och MR-programmet, är det bra och strategiskt viktigt att kommunstyrelsen fortsatt har det övergripande ansvaret för samordning, stöd och uppföljning i implementeringen.

Att handlingsplanen beskriver genomförande och ansvarsfördelning i staden samt för målen särskilt ansvariga nämnder anser förvaltningen stimulerar ett fokuserat arbete. Förvaltningen uppmärksammar att servicenämnden inte har ett särskilt utpekat ansvar för något av målen. Förvaltningen vill dock framhålla att flera av fokusområdenas mål är i linje med nämndens uppdrag. Exempelvis genom upphandlingar med krav på att upphandlad leverantörers ska följa aktuell antidiskrimineringslagstiftning, kompetens inom rekrytering som motverkar diskriminering samt service till invånare som kontaktar staden via Kontaktcenter Stockholm.

Förvaltningen ser möjligheter att informationsdelande av statistik, analys och kännedom om invånarens behov med de förvaltningar och bolag som nyttjar servicenämndens tjänster kan utvecklas ytterligare. Det kan underlätta implementering och uppföljning av samtliga handlingsplaner som tillhör MR-programmet. Värt att notera är att serviceförvaltningen är en intäktsfinansierad verksamhet och eventuellt nytillkomna uppdrag bör hanteras inom ordinarie process för uppdrag och prislista som finns etablerad mellan kommunstyrelsen och servicenämnden.

Förvaltningen vill även föreslå att konkreta mätmetoder tas fram som kan användas i uppföljningen av handlingsplanerna hos förvaltningar och bolag. Mätningar skapar framdrift och kan användas för att säkerställa måluppfyllelse.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 oktober 2025 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Anne-Lie Elvén (L) och Andrea Hedin m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Reservation av Tapani Juntunen (SD), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 17 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till den föreslagna handlingsplanen för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030. Arbetet med en öppen, jämställd och jämlik stad fri från diskriminering och rasism behöver prioriteras och vara likställt i hela staden. Sammanlagt tas sex olika handlingsplaner fram kopplat till MR-programmet, vilket innebär ett stort antal styrdokument för stadens verksamheter att förhålla sig till, och många olika mål att arbeta med och följa upp. Förvaltningen håller med om vikten av att lyfta fram olika perspektiv i MR-arbetet, men efterlyser

samtidigt stadsövergripande samordning och stöd i implementering och uppföljning av MR-programmet och tillhörande handlingsplaner.

Handlingsplanen har en tydlig struktur och utgår från samma fokusområden som MR-programmet. Den innehåller också tydliga mål och ansvariga nämnder för respektive mål vilket underlättar i implementeringen. MR-programmets fokusområden går till stor del hand i hand med intentionerna i den nya socialtjänstlagen, och det finns därför möjlighet att samordna arbetet med implementering av den nya lagen och genomförandet av MR-programmet och handlingsplanerna, för att stärka båda processerna.

Behov av utbildning

Förvaltningen delar handlingsplanens syn att en förutsättning för att stadens medarbetare ska kunna arbeta i enlighet med program och handlingsplaner är att de får mer kunskap om mänskliga rättigheter och om hbtqi-personers rättigheter. Förvaltningen ser att det är viktigt med en stadsövergripande utbildning som säkerställer att stadens medarbetare har samma grundläggande kunskap och information om hbtqi-personers rättigheter. En sådan kan sedan kompletteras med ytterligare utbildning utifrån verksamheters olika förutsättningar och behov. Det är viktigt att staden följer upp att utbildningen genomförs och vilka effekter den får. Förvaltningen ser därför positivt på att kommunstyrelsen har fått i uppdrag att ta fram en ny utbildning för stadens anställda om hbtqi-personers rättigheter. Det är viktigt att en sådan utbildning är flexibel och anpassningsbar för att alla verksamheter ska ha möjlighet att ta del av den. Socialnämnden är en av de nämnder som har ett särskilt ansvar att ”bevaka och informera om utbudet av utbildningar och stödmaterial inom sina områden samt att vid behov utveckla nya kunskapshöjande insatser.” Förvaltningen ser ett behov av samverkan och stöd från stadsledningskontoret i detta arbete.

Begreppet minoritetsstress nämns i handlingsplanen, men förklaras inte och ingår inte i handlingsplanens lista med definitioner. Kunskap om och förståelse för minoritetsstress har stor betydelse för att kunna ge ett bra bemötande och stöd, bland annat till hbtqi-personer. Förvaltningen önskar att begreppet minoritetstress förtydligas i handlingsplanen, inom fokusområdet kunskap och information.

Hbtqi-personers utsatthet för våld

Fokusområdet ”välfärd och service” är indelat utifrån olika verksamhetsområden vilket underlättar för läsningen och implementeringen av handlingsplanen. Frågor som rör Hbtqi-personers utsatthet för våld lyfts särskilt fram, bland annat i ett av resultatmålen, där socialnämnden är en av de särskilt ansvariga nämnderna. Det här är ett viktigt utvecklingsområde för socialtjänsten i staden, som också går i linje med arbetet inom Bryt upp – sammanhållet stöd för våldsutsatta (tidigare Bryt upp-programmet) som i år har fokus på särskilt utsatta grupper. Kunskap och kompetens inom detta område behöver utvecklas i samverkan med civilsamhället, både inom socialtjänsten och i andra verksamheter, för att säkerställa att våldsutsatta och våldsutövare kan identifieras och får möjlighet till stöd.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 oktober 2025 följande.

1. Stadsbyggnadsnämnden godkänner kontorets utlåtande som svar på remissen.
2. Stadsbyggnadsnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Reservation av Björn Ljung (L), Mikael Blomstrand (C) och Johan Nilsson m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Jan Valeskog m.fl. (S), Maria Mustonen m.fl. (V) och Cecilia Obermüller (MP), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Mats Johnsson (SD), se Reservationer m.m.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret anser att handlingsplanen är ett bra kunskapsunderlag samt ger ett bra stöd att stärka och utveckla stadens bolag och nämnder i arbetet för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter.

Översiktsplanen slår fast att all stadsutveckling ska vara socialt värdeskapande. Alla delar i staden ska erbjuda trygga offentliga miljöer där människor kan delta och engagera sig. Stadsbyggnadskontoret tillsammans med exploateringskontoret arbetar aktivt med att identifiera och förbättra platser som upplevs som otrygga och otillgängliga, till exempel genom de socialt värdeskapande analyser som görs i samtliga stadsutvecklingsprojekt.

Kontoret arbetar med att utveckla kommunikation, dialog och inkludering kring stadsutveckling. Genom att skapa förutsättningar för delaktighet och inflytande i samrådsprocessen kan förtroendet till stadsbyggnadskontorets, och stadens, verksamhet öka och fler röster med olika bakgrunder delta.

Stadsbyggnadskontoret instämmer i handlingsplanens vikt på ökad kunskap och utbildning och välkomnar de kunskapsunderlag och utbildningar kommunstyrelsen enligt handlingsplanen ska ta fram.

Trafiknämnden

Trafiknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2025 följande.

1. Trafiknämnden beslutar att överlämna trafikkontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Trafiknämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation av Anders Lindman (SD), se Reservationer m.m.

Reservation av Sara Svanström (L), se Reservationer m.m.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 juli 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontoret välkomnar att arbetet med stadens program för mänskliga rättigheter stärks genom framtagandet av de sex handlingsplanerna, där handlingsplanen för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030 är en.

Kontoret delar uppfattningen om att de mänskliga rättigheterna är odelbara och ingen rättighet är viktigare än någon annan. Samtidigt är det viktigt att synliggöra och arbeta utifrån kunskapen om att individer och grupper har olika levnadsvillkor och möjligheter. Kontorets erfarenhet är att det sällan är möjligt att tillgodose alla perspektiv i varje enskilt projekt, men att åtgärder som exempelvis bidrar till ökad trygghet i det offentliga rummet för alla ofta bidrar ännu mer till trygghet för utsatta grupper. Arbetet med MR-programmet och tillhörande handlingsplaner hjälper kontoret, och övriga verksamheter i staden, att konkretisera de olika perspektiven.

Handlingsplanen för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter 2030 konkretiserar på ett bra sätt hur stadens praktiska arbete kan genomföras för att uppnå det övergripande målet om att staden säkerställer att stockholmare har lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könsskarakteristika. Målformuleringarna är överlag tydliga med konkreta potentiella åtgärder för att uppnå dessa.

Inom fokusområdet ”Kunskap och information” nämns att kommunstyrelsen har fått ett uppdrag att ta fram en utbildning för stadens anställda om hbtqi-personers rättigheter. Kontoret välkomnar detta och ser fram emot att få ta del av vad detta arbete leder till och är redo att genomföra relevanta insatser gentemot kontorets medarbetare. Kontoret påminner i det avseendet om att behoven kan skilja sig mycket mellan medarbetare som möter allmänheten, exempelvis servicecenter, jämfört med medarbetare som aldrig möter allmänheten i tjänsten men som har behov av kunskaper om hur hbtqi-personer upplever det offentliga rummet.

Kontoret delar uppfattningen av att grundläggande kunskaper om hbtqi-personers rättigheter och möjligheter är av stor vikt för att undvika diskriminering, till exempel i utformandet av det offentliga rummet, vid bemötande i olika sammanhang eller vid rekrytering av nya medarbetare. Kontoret arbetar kontinuerligt med att säkerställa att alla medborgare kontoret har kontakt med bemöts på ett likvärdigt och professionellt sätt, oavsett sexuell läggning.

Inom ramen för fokusområdet välfärd och service nämns trafiknämnden som en av de särskilt ansvariga för mål 5: Stadens verksamheter har god kunskap om och vidtar åtgärder utifrån vad som skapar trygghet för hbtqi-personer i offentliga miljöer. De offentliga miljöer som avses i handlingsplanen är delvis delar av staden där kontoret har rådighet, exempelvis stadens torg och andra mötesplatser i stadsmiljön. Handlingsplanen lyfter vikten av insatser för att få kunskap om och vidta åtgärder utifrån hbtqi-personers upplevelser av trygghet/otrygghet och att arbetet bör utgå från

stadens befintliga arbetssätt för trygghetsskapande arbete samt modell för platssamverkan.

Trafikkontoret instämmer i skrivningen och vill belysa att det pågår en ständig utveckling i syfte att förbättra kontorets arbete för att tillgodose olika gruppers rättigheter och möjligheter i det offentliga rummet. Det är av stor vikt att ta hänsyn till olika perspektiv i syfte att skapa en så öppen och välkomnande stadsmiljö som möjligt.

Trafikkontoret vill vara en aktiv part i arbetet med att skapa tillgängliga och trygga offentliga rum för alla. Sedan många år är en viktig del av kontorets trygghetsarbete att tillgängliggöra staden för alla invånare. Det finns flera lärorika exempel från det utvecklingsarbete som genomförts, och fortfarande pågår, inom kontoret för att stärka arbetet med mänskliga rättigheter. Hbtqi-personers rättigheter och möjligheter är ett av flera viktiga perspektiv som behöver tas hänsyn till inom ramen för kontorets ordinarie trygghetsarbete.

Under de senaste åren har kontoret också arbetat med att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att röra sig i staden och utveckla staden till att bli mer barnvänlig och inkluderande. Kontoret skapar förutsättningar för att inkludera unga i aktiveringen av offentliga rum. Unga bjuds in för att tillsammans med kontoret skapa kultur och upplevelser i det offentliga rummet. Det är viktigt att barn och unga ska kunna ta plats i det offentliga rummet och växa i sin roll som kulturutövare. Kontoret arbetar aktivt med att involvera unga i olika utvecklingsprojekt. Ungas innovativa tankar och förväntningar på stadens utveckling är en viktig aspekt att lyfta fram i stadsplaneringen.

Kontoret kommer fortsätta utveckla arbetssätt och metoder i syfte att kunna ta hänsyn till ytterligare perspektiv i arbetet med att skapa trygga och välkomnande offentliga rum.

Kontoret konstaterar att handlingsplanens övriga områden i liten utsträckning är applicerbara på kontorets primära verksamhet.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2025 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation av Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

Reservation av Mats Johnsson (SD), se Reservationer m.m.

Ersättaryttrande av Erik Ehls (KD), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Det framgår av skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och läroplanerna att elever har rätt till en skolgång fri från diskriminering och kränkande behandling. Normmedvetenhet och arbete mot kränkande behandling är högt prioriterade områden i stadens skolor och på central förvaltning. Utbildningsförvaltningen har flera pågående och kommande aktiviteter inom de områden som handlingsplanen berör.

Utbildningsförvaltningen ser positivt på ambitionen att ta steg framåt i arbetet för hbtqi+-personers lika rättigheter och möjligheter samt att ytterligare prioritera och öka kunskapen om transpersoners levnadsvillkor. Därtill vill förvaltningen också framhålla att arbetet kräver långsiktighet och lyhördhet från civilsamhällesorganisationer som företräder hbtqi+-personers rättigheter. Förvaltningen skulle gärna se en sammanhållen struktur för delaktighet och inflytande i handlingsplanen för att samordna kontakterna från stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Förvaltningen anser också att staden bör ändra begreppet ”hbtqi” i handlingsplanen till ”hbtqi+” för att göra handlingsplanen mer inkluderande. Fortsatt ser förvaltningen även att det intersektionella perspektivet genomgående kan bli tydligare i hela handlingsplanen. Ett intersektionellt perspektiv kan visa hur olika maktordningar och diskrimineringsgrunder påverkar och överlappar varandra. Det kan vara ett stöd och ett verktyg vid implementeringen av handlingsplanerna som hör till MR-programmet.

Förvaltningen ser en risk i att intentionen med ett samlat MR-program försvåras av att viktiga frågor delas upp i flera handlingsplaner och vill därför framhålla att det är viktigt att göra dokumenten begripliga för verksamheterna, till exempel genom konkreta sammanhållna mål och prioriteringar bland de uppdrag som finns i handlingsplanerna. Samtidigt anser förvaltningen också att staden bör komplettera handlingsplanen med en konsekvensanalys av förslagets ekonomiska och administrativa påverkan för verksamheterna.

Utbildningsförvaltningen välkomnar att kommunstyrelsen får det övergripande uppdraget att samordna, stötta och följa upp implementeringen av handlingsplanen.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhet

Då ärendet är svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs av kommunstyrelsen i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 oktober 2025 följande.

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av handlingsplanen för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030.
2. Paragrafen justeras omedelbart

Reservation av Margita Jacobsson (L), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Nike Örbrink (KD), se Reservationer m.m.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 18 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen anser att det är bra med en handlingsplan som tydliggör att frågan kring hbtqi-kunskapen är viktig och att verksamheterna, såväl kommunala som privata, ska arbeta systematiskt med frågan. Det ska vara synligt att alla är välkomna till äldreomsorgens verksamheter.

Förvaltningen anser att det är grundläggande att hela tiden arbeta för ökad kunskap och förståelse i bemötandefrågor generellt inom äldreomsorgen utifrån ett personcentrerat förhållningssätt där allas bakgrund och behov välkomnas. Värdegrundsfrågor har under lång tid funnits som betydande del av arbetet i äldreomsorgen. Äldreomsorgen i staden har sedan år 2011 arbetat efter Stockholms stads värdegrund för äldreomsorgen. Den baseras på den nationella värdegrunden för äldreomsorgen som tidigare fanns i 5 kap. 4 § socialtjänstlagen (SoL) och innebar att socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande (värdegrund). I den nya socialtjänstlagen (2025:400) från 2025 har den nationella värdegrunden för äldre utvidgats så att den omfattar hela socialtjänsten.

Vidare ser förvaltningen att det är angeläget att kontinuerligt följa upp de övergripande målen i handlingsplanen och klokt att detta görs inom ramen av den ordinarie uppföljningen av äldreomsorgens verksamheter.

Det pågår en hel del utveckling inom äldreomsorgens verksamheter kring mänskliga rättigheter, bemötande och hbtqi. Förvaltningen anser att det är angeläget att kontinuerligt arbeta för ökad kunskap och förståelse i bemötandefrågor inom äldreomsorgen både generellt men även utifrån hbtqi -perspektiv.

Nedan presenteras förvaltningens synpunkter och reflektioner utifrån handlingsplanens övergripande målområden där äldrenämnden anges som särskilt ansvarig tillsammans med andra nämnder.

Kunskap och information

Mål 1. Stadens medarbetare bemöter alla invånare respektfullt och anpassat efter individens behov – oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika

Mål 2. Det är tydligt för hbtqi-personer att stadens verksamheter är tillgängliga för dem.

Äldreomsorgen i staden utgår från ett personcentrerat förhållningssätt med en ständig koppling till äldreomsorgens värdegrund. Det innebär att verksamheterna arbetar aktivt med bemötandefrågor utifrån varje individs förutsättningar och att man därigenom även har förståelsen och kunskapen för HBTQI - personers situation i

arbetet.

Det är därför viktigt att fortsätta med kontinuerliga utbildningsinsatser i frågor kring bemötande, likabehandling och hbtqi-frågor. Förvaltningen informerar kontinuerligt i nyhetsbrev och på möten med chefer i staden om hbtqi -frågor i olika sammanhang. Det finns även digitala utbildningar kring hbtqi inom äldreomsorg tillgängliga för samtlig personal på stadens utbildningsplattform. Detta är också en del i introduktionsutbildning för nya medarbetare i staden. Exempelvis finns utbildningen om Lhbtqi i äldreomsorgen och denna är framtagen med hjälp av texterna i boken *Queer äldreomsorg*. Det har även funnits statsbidrag Främja hbtqi-personers situation från Socialstyrelsen att söka under år 2023–2025 där förvaltningen samt andra verksamheter inom stadens äldreomsorg tilldelats medel för bland annat utbildningsinsatser till personal som Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL) har hållit i. Dessa insatser är mycket uppskattade. Socialstyrelsens har bland annat också en webbaserad kurs, *Arbeta för jämlik äldreomsorg*, som verksamheterna kan använda.

Det finns förbättringsarbeten att göra i verksamheterna och med enkla medel kan verksamheterna signalera att kunskapen finns genom att använda regnbågsnyckelband eller broscher, t ex när man är diplomerad eller har kunskapen på annat sätt.

Välfärd och service

Mål 2. Staden säkerställer lika tillgång till stöd, vård och omsorg oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika

Mål 3. I staden finns olika typer av mötesplatser som är inkluderande för hbtqi-personer.

Hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter tydliggörs genom målet att staden ska säkerställa att invånarna ska ha lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktäristika. Det är ett relevant mål och går helt i linje med arbetet enligt äldreomsorgens värdegrund.

Det finns idag exempel på mötesplatser för hbtqi- personer och detta är något som absolut kan utvecklas vidare. Exempelvis har RFSL föreningsstöd för att ha Regnbågscafé på befintliga mötesplatser. Förhoppningen kan detta vara starten till större samarbeten.

Förvaltningen anser att det är viktigt att frågan hålls levande hos såväl beställar- som utförarenheterna. Det finns även ett pågående arbete utifrån budgetuppdraget om att utreda även behovet av hbtqi-anpassade vård- och omsorgsboenden.

Alla medarbetare ska arbeta enligt äldreomsorgens värdegrund och för detta finns och utvecklas även nya utbildningar kontinuerligt. För att säkerställa lika tillgång behövs detta perspektiv tydliggöras och vävas in i det övriga kvalitetsarbetet som görs i verksamheterna.

Delaktighet och inflytande

Mål 1. Verksamheter som möter medborgare har god kunskap om hbtqi.

Mål 2. Staden har långsiktiga samarbeten med civilsamhällesorganisationer som företräder hbtqi-personers rättigheter.

Förvaltningen fortsätter att upplysa om möjligheter till RFSL:s utbildning om hbtqi för stadens verksamheter som kan leda till att verksamheten kan diplomerats om tillräckligt många i verksamheten utbildar sig. Samtidigt kan den webbutbildning som redan finns i stadens utbildningsplattform göras obligatorisk för personal i äldreomsorgen.

Förvaltningen föreslår utifrån mål om delaktighet och inflytande att staden lägger till frågor i den årliga nationella enkäten om äldreomsorgen istället för att skicka ut frågorna i separata enkäter. På det sättet når man samtliga äldreomsorgsanvändare och får en större helhetsbild när frågorna ställs i tillsammans med andra frågor om bemötande och kvalitet.

Samverkan med civilsamhället ser förvaltningen som betydelsefull även i dessa frågor. Bra exempel finns på samarbeten redan idag exempel när enheter bjuder in Transsammans, Gayseniorerna och Golden Ladies.

Sammanfattningsvis välkomnar förvaltningen en plan för att arbeta med hbtqi-frågorna samlat i stadens verksamheter utifrån övergripande mål. Det är viktigt att kontinuerligt fortsätta att arbeta för ökad kunskap och förståelse för hbtqi -personers situation i äldreomsorgen och att löpande insatser görs i den ordinarie verksamhetsutvecklingen för att säkerställa lika bemötande och tillgång till stöd, vård och omsorg utifrån ett hbtqi-perspektiv.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 september 2025 följande.

Överförmyndarnämnden godkänner överförmyndarförvaltningen tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Överförmyndarförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 2 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Nämnden möter hbtqi-personer som bl.a. är huvudmän, ställföreträdare, anhöriga och anställda. Nämnden är medveten om den diskriminering och de fördomar som förekommer i samhället mot hbtqi-personer. Det är viktigt att nämnden motverkar detta.

Principen om att ingen ska lämnas utanför är den bärande för hela nämndens verksamhet. Det handlar om värderingar som ska präglade det dagliga arbetet och omfattas av alla anställda. För att säkerställa detta genomförs introduktion av

nyanställda, utbildningar i medarbetarskap och diskussioner på enhets och arbetsplatsträffar.

Nämnden ställer sig bakom förslaget till handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och ser fram emot att få tillämpa det i verksamheten.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 6 november 2025 följande.

Nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Findel Madison (SD), se Reservationer m.m.

Reservation av Hanna Wistrand (L) och Johan Duvdal (C), se Reservationer m.m.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till den föreslagna handlingsplanen och bedömer att den utgör ett viktigt styrdokument för att stärka, utveckla och samordna stadens arbete med hbtqi-personers Tjänsteutlåtande Dnr BRO 2025/420 Sida 4 (5) Följebrev Handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030, KS 2025/836 rättigheter. Handlingsplanens fokusområden har en tydlig koppling till verksamhetsområdesmål 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt, samt till förvaltningens pågående arbete med att stärka de mänskliga rättigheterna och det systematiska kvalitetsarbetet, som alltid ska utgå från stockholmarnas behov.

Förvaltningen bedömer att implementeringen av samtliga handlingsplaner inom ramen för MR-programmet kan bidra till att öka verksamheternas kunskaper om inkluderande och normkritiska arbetssätt. Ett stärkt fokus på dessa perspektiv kan bidra till att invånare som kommer i kontakt med stadens verksamheter upplever ett gott bemötande och känner sig delaktiga i beslut som berör dem, oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Rättigheter för hbtqi-personer utgör även en del av stadens demokratiarbete och kopplar till genomförandet av FN:s globala mål i Agenda 2030.

Handlingsplanen konkretiserar stadens arbete för lika rättigheter och möjligheter för hbtqi-personer. De tre fokusområdena tydliggör viktiga prioriteringar och samlar insatser för det fortsatta arbetet. Förvaltningen bedömer att målen bidrar till en tydlig styrning av arbetet samtidigt som de ger flexibilitet för nämnder och bolagsstyrelser att inom sina verksamhetsområden själva utforma aktiviteter för att uppnå målen. Det är positivt att handlingsplanen innehåller exempel på hur arbetet kan omsättas i praktiken.

Förvaltningen konstaterar dock att handlingsplanen saknar ett tydligt arbetsgivarperspektiv. Staden har som arbetsgivare en central roll i arbetet med att värna mänskliga rättigheter och förebygga diskriminering. Avsaknaden av detta perspektiv innebär en risk att stadens strukturella arbete för hbtqi-personers rättigheter förlorar helhet och samordning. Om arbetsgivarperspektivet inte ska omfattas av handlingsplanen bör avgränsningen motiveras och dokumentet tydliggöra hur dessa frågor hanteras inom andra delar av stadens organisation.

Förvaltningen betonar vikten av att staden som arbetsgivare skapar en stödjande och jämlik arbetskultur genom policyer, utbildning och ett inkluderande språkbruk, för att hbtqi-personer ska känna trygghet och kunna vara öppna på arbetsplatsen. Utbildning i inkluderande bemötande och språk är avgörande för att skapa en trygg arbetsmiljö, liksom att synliggöra staden som en accepterande och stödjande arbetsplats. Att vara en god arbetsgivare är ett prioriterat område i nämndens verksamhetsplan, liksom arbetet med lokal demokrati där frågor om delaktighet och inflytande ingår.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen bedömer att handlingsplanen kan ge positiva effekter för hbtqi-personer oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika. Planen tydliggör att diskriminering och övergrepp på dessa grunder inte är acceptabla och stärker därigenom stadens arbete för lika rättigheter och jämställdhet. Genom att omfatta åtgärder som förebygger och motverkar diskriminering bidrar handlingsplanen till att främja jämställdhet och jämlikhet som grundläggande delar av stadens demokratiska och mänskliga rättighetsarbete.

Barnrättsanalys

Förvaltningen bedömer även att handlingsplanen har en tydlig koppling till FN:s konvention om barnets rättigheter, särskilt artikel 2 som fastslår att alla barn har rätt till samma skydd och möjligheter oavsett kön, hudfärg, ursprung, religion eller andra personliga egenskaper, där sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktäristika kan ingå. Handlingsplanen bidrar till att säkerställa att alla barn bemöts med respekt och ges möjlighet att uttrycka sina åsikter utan risk för diskriminering eller särbehandling.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 2025 oktober följande.

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Reservation av Emelie Wassermann (SD), se Reservationer m.m.

Reservation av Peter Backlund (L), se Reservationer m.m.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen är positiv till att en handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter har utarbetats som ett komplement till stadens program för mänskliga rättigheter. Stadsdelsförvaltningen anser att handlingsplanen har tydliga mål och en tydlig ansvarsfördelning. Den är väl förankrad i den problembild som finns kring hbtqi-personers utsatthet och stärker förutsättningarna för ett systematiskt arbete inom hela staden.

Stadsdelsförvaltningen anser att det är positivt att kommunstyrelsen under 2025 har i uppdrag att ta fram en ny utbildning för stadens anställda om hbtqi-personers rättigheter. Det gör kunskapen mer tillgänglig och stärker kompetensen i linje med handlingsplanens mål.

Stadsdelsförvaltningen anser samtidigt att vissa delar kan utvecklas ytterligare. Begreppet rättighetsbaserat arbetssätt används i handlingsplanen, men förklaras inte närmare. Stadsdelsförvaltningen anser att begreppet bör förtydligas för att underlätta förståelsen och skapa en gemensam utgångspunkt i arbetet.

Stadsdelsförvaltningen vill även framhålla vikten av att stadens statistik och brukarundersökningar utvecklas. Handlingsplanen betonar behovet av att ta in målgruppens perspektiv, men mycket av stadens generella statistik är fortfarande uppdelad enbart i kategorierna kvinna och man. Detta riskerar att stå i kontrast till handlingsplanens ambition om inkludering.

Jämställdhetsanalys

Handlingsplanen för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter är relevant ur ett jämställdhetsperspektiv eftersom den omfattar frågor om kön, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktistika.

Barnrättsperspektiv

Handlingsplanen berör barn och unga inom skola, förskola och fritidsverksamhet. Barnkonventionen nämns dock inte, vilket innebär att barnets rättigheter inte blir en tydlig utgångspunkt. I stället beaktas barns situation indirekt genom hänvisningar till exempelvis skollagen eller rapporter från MUCF. Stadsdelsförvaltningen anser att kopplingen till barnkonventionen bör framgå tydligare i handlingsplanen.

I handlingsplanen framgår det att enkäter, dialoger och intervjuer ska användas för att samla in erfarenheter från hbtqi-personer. Barns delaktighet behandlas dock på samma sätt som vuxnas. Stadsdelsförvaltningen anser att det saknas en tydlig beskrivning av hur barns röster särskilt ska beaktas.

Handlingsplanen uppmärksammar särskilda risker för unga hbtqi-personer, bland annat hedersrelaterat våld, omvändelseförsök och uppfostringsresor. Den betonar vikten av att skolan arbetar förebyggande och främjande genom att ställa frågor om utsatthet, men utvecklar inte vilka insatser som bör vidtas. Stadsdelsförvaltningen anser att barnrättsperspektivet kan stärkas genom att handlingsplanen kompletteras

med mer konkreta förslag på åtgärder samt tydligare riktlinjer för hur skolpersonal kan stödja barn och unga som utsätts.

Tillgänglighet

Enligt artikel 5 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska personer med funktionsnedsättning garanteras lika och effektivt skydd mot diskriminering på alla grunder. Handlingsplanen för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter ligger i linje med detta genom att betona lika tillgång till stadens verksamheter, vård, omsorg, kultur och fritid samt trygghet i offentliga miljöer. Handlingsplanen uppmärksammar också risken för dubbel utsatthet för hbtqi-personer med funktionsnedsättning.

Äldreperspektiv

Handlingsplanen för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter är relevant ur ett äldreperspektiv eftersom äldre hbtqi-personer ofta har sämre förtroende för vård och omsorg än befolkningen i stort. Handlingsplanens mål om jämlikt bemötande och tillgång till vård och omsorg ligger i linje med Stockholms stads handlingsplan för en äldrevänlig stad. Genom att synliggöra äldre hbtqi-personers behov stärker handlingsplanen möjligheterna till en mer inkluderande äldreomsorg.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 november 2025 följande.

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Reservation av Leif Söderström (SD), se Reservationer m.m.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till att stadsledningskontoret tagit fram ett förslag till handlingsplan för att stärka hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter i Stockholms stads verksamheter. Handlingsplanen ligger väl i linje med stadens program för mänskliga rättigheter och konkretiserar på ett tydligt sätt hur stadens nämnder och bolag förväntas arbeta för att nå målen i programmet. Förvaltningen ställer sig bakom de ambitioner som beskrivs i handlingsplanen och anser att det är viktigt att alla stadens verksamheter arbetar för att säkerställa stockholmarnas tillgång till de mänskliga rättigheterna.

Förvaltningen vill särskilt lyfta vikten av att det tas fram en ny utbildning och att det finns material som ger stöd i nämnders och bolags fortsatta arbete. Förvaltningen ser positivt på att fackförvaltningarna får ett särskilt ansvar för att bevaka och informera om utbudet av utbildningar och stödmaterial, och vid behov utveckla nya kunskapshöjande insatser och informationsmaterial efter målgruppens behov.

Förvaltningen ser positivt på att handlingsplanen på ett tydligt sätt väver samman verksamheternas ansvar för att göra egna förflyttningar, med en utökad samverkan med civilsamhället.

Förvaltningen uppskattar att uppföljningen har förtydligats och att styrmodellen för MR-programmets handlingsplaner nu tydligt sammankopplas med stadens ordinarie processer. Förvaltningen vill dock lyfta antalet målsättningar som formuleras i handlingsplanen. I handlingsplanen står ”Till varje fokusområde hör ett antal mål uppdelade i effektmål och resultatmål. Effektmålen beskriver den övergripande och långsiktiga förändring som eftersträvas. Resultatmålen är den direkta förändring som ska genomföras i stadens verksamheter”. I handlingsplanen för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter formuleras nio effektmål och 20 resultatmål, av de 20 resultatmålen riktar sig 18 till stadsdelsnämnderna. Inom ramen för det samlade MR-programmet finns just nu fyra handlingsplaner, inom kort sex, som alla ställer separata förväntningar på verksamheten. Enbart i de tre handlingsplaner som nu är på remiss finns 40 – av totalt 44 – mål som stadsdelsnämnderna förväntas förhålla sig till. Förvaltningen vill i det här sammanhanget lyfta fram behovet av resurser för att stadens nämnder och bolag ska kunna genomföra och uppnå intentionerna i handlingsplanerna.

Handlingsplanen för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter bedöms kunna bidra positivt till att stärka stadens arbete med. Det bedöms även kunna ha en positiv effekt på såväl barn som att bidra till ökad jämställdhet mellan kvinnor och män. Arbetet med det föreslagna programmet bedöms inte innebära några miljö- eller klimatkonsekvenser.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2025 följande.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Runar Finnman (SD), se Reservationer m.m.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen tillstyrker förslaget till handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030. Förvaltningen ser det som angeläget att stärka och vidareutveckla stadens arbete med att säkerställa lika rättigheter och möjligheter för alla stockholmare – oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könsskarakteristika.

De tre fokusområden som handlingsplanen bygger på – kunskap och information, välfärd och service samt delaktighet och inflytande – utgör tillsammans en väl avvägd

struktur för stadens arbete. Förvaltningen instämmer i att dessa områden är centrala för att uppnå långsiktigt hållbara förbättringar i hbtqi-personers levnadsvillkor.

Inom flera av förvaltningens kärnverksamheter, såsom förskola, socialtjänst, fritid och äldreomsorg, finns goda möjligheter att bidra till uppfyllelsen av handlingsplanens mål. Ett tydligare fokus på bemötande, tillgänglighet och trygghet i mötet med hbtqi-personer är särskilt viktigt i det vardagsnära arbetet. Förvaltningen ser även att handlingsplanens mål väl knyter an till stadens övriga styrdokument, inklusive kommunfullmäktiges budget och målen i MR-programmet, samt stadens åtaganden för att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål enligt Agenda 2030.

Förvaltningen vill särskilt lyfta den fortsatt höga utsatthet som transpersoner, bisexuella och hbtqi-personer med utländsk bakgrund, annan hudfärg än vit samt personer med funktionsnedsättning möter. Det är viktigt att arbetet i stadens verksamheter även framöver grundas i aktuell kunskap om dessa gruppers levnadsvillkor, och att särskilda insatser riktas till dem som riskerar att hamna i dubbla eller flerdubbla utsattheter.

Vidare ser förvaltningen positivt på att civilsamhällets roll uppmärksammas och vill betona att lokal samverkan med ideella aktörer är särskilt viktig för att skapa trygga mötesplatser, stärka delaktigheten och motverka isolering och psykisk ohälsa bland unga hbtqi-personer.

Förvaltningen ser ett behov av fortsatt och långsiktig kompetensutveckling inom området för samtliga medarbetare, liksom av metodstöd för att säkerställa att verksamheterna omsätter handlingsplanens intentioner i praktiken.

Sammantaget ställer sig förvaltningen positiv till handlingsplanens innehåll, inriktning och målstruktur.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2025 följande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens yttrande över remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen

Reservation av Fatima Nur (L), se Reservationer m.m.

Reservation av Per Gustavsson (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Saad Gourrada (C), se Reservationer m.m.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att handlingsplanen på ett tydligt sätt beskriver resultatmål inom de olika fokusområdena och ger exempel på insatser och aktiviteter för förflyttningar

i riktning mot stadens övergripande effektmål. Det är även positivt att insatser och aktiviteter kan kopplas till flera verksamhetsområdesmål i stadens budget.

I handlingsplanen beskrivs att en central metod för att genomföra arbetet med att säkerställa hbtqi-personers rättigheter och möjligheter tillgodoses är att utveckla ett rättighetsbaserat arbetssätt. På stadens intranät finns länsstyrelsernas metodstöd för ett rättighetsbaserat arbetssätt. Metodstödet är väl genomarbetat och beskriver bland annat de tre grundprinciperna och tillämpningen av arbetssätt men utgår till stora delar från länsstyrelsernas organisation och uppdrag. Förvaltningen anser att det vore bra med ett för staden gemensamt metodstöd för det rättighetsbaserade arbetssättet. Det skulle även underlätta implementeringen av handlingsplanerna som hör till stadens MR-program.

Järva stadsdelsnämnd

Järva stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2025 följande.

1. Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen
2. Järva stadsdelsnämnd beslutar om omedelbar justering

Reservation av Åsa Nilsson Söderström (L) och Ole Jörgen Persson m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Ghazal Saberian (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Patrick Amofah (C), se Reservationer m.m.

Järva stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig överlag positiv till Handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030 och sättet som den förtydligar ansvarsfördelning och konkretiserar vad förvaltningen förväntas genomföra i det fortsatta arbetet med att stärka hbtqipersoners rättigheter och möjligheter. Förvaltningen har därtill följande synpunkter på innehållet i handlingsplanen.

Enligt förvaltningen saknas en diskussion kring begreppet intersektionalitet i nuvarande förslag till handlingsplan. Stadens program för de mänskliga rättigheterna anger att stadens MR-arbete ska vara inkluderande, normkritiskt och ha ett intersektionellt perspektiv. I nuvarande handlingsplan diskuteras både ett normkritiskt perspektiv och underlag som lyfter fram levnadsvillkor för hbtqi-personer som är unga, äldre och/eller har en funktionsnedsättning men inte själva begreppet intersektionalitet. Förvaltningen anser att intersektionalitet som vetenskaplig teori och metod, som påtalar behovet av att se till flera maktordningar och maktstrukturer samtidigt bör förtydligas i handlingsplanen. Detta att kunna hålla i flera perspektiv samtidigt blir också avgörande i arbetet med att förverkliga MR-programmet och de tillhörande handlingsplanerna.

I handlingsplanens avsnitt om fokusområdet ”kunskap och information” anges vidare att det ”fortfarande saknas kunskap om hur livsvillkoren ser ut för hbtqi-personer vars identitet eller bakgrund gör att de riskerar att bli utsatta utifrån flera diskrimineringsgrunder”. Förvaltningen delar inte bilden att det saknas kunskap om hur olika maktordningar och maktstrukturer samverkar och hur det får effekt för människors liv på olika sätt. Förutom tidigare nämnda underlag (som lyfter hur köns- och sexualitetsnormer samverkar med åldersmaktordning och normer kopplat till funktionalitet) finns det forskning att tillgå som med utgångspunkt i ett intersektionellt perspektiv undersöker och synliggör just detta. Förvaltningen föreslår att handlingsplanen förtydligar tillgången till forskning om hbtqi-liv utifrån ett intersektionellt perspektiv. Förvaltningen föreslår också att det i avsnittet om ”kunskap och information” i större utsträckning hänvisas till kunskap som fokuserar på orsakerna till, och inte enbart effekterna av hbtqi-fobi.

I samma avsnitt uppges vidare att ett delmål är att ”stadens medarbetare har god kunskap om bemötande av personer som riskerar att bli utsatta utifrån flera diskrimineringsgrunder.” Förvaltningen anser att en sådan formulering riskerar lägga för stor vikt vid att vissa personer ska bemötas på ett visst sätt snarare än att mana till kritisk reflektion kring vad bemötandet spelar för roll i att upprätthålla och utmana begränsande normer om till exempel kön, könsidentitet, sexualitet, klass och etnicitet. Enligt förvaltningen kan en sådan formulering bidra till att igen befästa idén om att människor antingen tillhör eller inte tillhör, är norm eller bryter mot normen snarare än att fokusera på/undersöka hur normer och strukturer både upprätthåller och skapar ”de som hör till” och ”de som inte gör det”. Förvaltningen föreslår att delmålet formuleras om och lägger större vikt vid att medarbetare har normmedvetenhet för ett likvärdigt bemötande.

I avsnittet om fokusområdet ”välfärd och service” hänvisar handlingsplanen till underlag som säger att ”flera unga hbtqi-personer med utländsk bakgrund beskriver att de upplever en särskild utsatthet, där de både riskerar att utsättas för rasism överallt i samhället och upplever en större utsatthet för hbtqi-fobi när de vistas i socioekonomiskt svaga områden”. Utan att ifrågasätta de upplevelser som en sådan skrivelse baseras på anser förvaltningen att en handlingsplan snarare än att peka ut/befästa idén om att hbtqi-fobi är platskopplad, ett områdesproblem (och på så vis kopplad till de som bor där) istället betonar vikten av att staden arbetar för att möjliggöra hbtqi-liv i hela staden. Det finns i Järva, ett område som kan beskrivas som ”socioekonomiskt svagt”, precis som i andra stadsdelsområden behov av att utveckla arbetet för att stärka hbtqi-personers rättigheter. Här arbetar förvaltningen till exempel med att skapa mötesplatsverksamhet för hbtqi-personer och genomföra utbildningsinsatser inom verksamheterna. Förvaltningen ser därtill ett behov av att det fortsatta utvecklingsarbetet på ett tydligare sätt lyfter och utmanar dominerande föreställningar om var hbtqi-liv kan och bör levas. Förvaltningen ser annars risken att handlingsplanen och arbete förstärker kopplingen mellan hbtqi-frigörelse och innerstad, medelklassområden och vithet. Det här riskerar i sin tur att osynliggöra hbtqi-liv och förändringsarbete i andra delar av staden och samhället. Vidare påtalar

kunskapen om att hbtqipersoners upplevelser och erfarenheter av hbtqi-fobi kan skilja (och ofta samverkar med andra strukturer så som rasism, funkofobi, klassamhälle) beroende på var man befinner sig eller bor även detta vikten av att anta ett intersektionellt perspektiv i utvecklingsarbetet.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 november 2025 följande.

Kungsholmens stadsdelsnämnd överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen

Reservation från Charlotta Schenholm (L), se Reservationer m.m.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsnämndens verksamheter arbetar aktivt med hbtqi-frågor genom bland annat hbtqi-diplomering av äldreomsorgsverksamheter och sprider information om mötesplatser för hbtqi-personer.

Den föreslagna handlingsplanen utgör ett betydelsefullt styrdokument för att stärka, utveckla och samordna stadens arbete för hbtqi-personers rättigheter. Handlingsplanens fokusområden är vidare förankrade i verksamhetsområdesmål 3.7 i budget 2026 och som syftar till att göra Stockholm till en öppen, jämställd och demokratisk stad med internationellt samarbete. Handlingsplanen ligger också i linje med det systematiska kvalitetsarbetet, där stockholmare står i fokus och deras bästa beaktas.

Förvaltningen ser en möjlighet att genom implementeringen av samtliga handlingsplaner kopplade till MR-programmet, öka verksamheternas kunskap om inkluderande och normkritiska arbetssätt. Detta ska säkerställa att invånare som kommer i kontakt med våra verksamheter möts med respekt och känner sig delaktiga i beslut som rör dem, oavsett kön, könsidentitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Samtidigt vill förvaltningen lyfta att staden har många styrdokument och handlingsplaner och att flera av dessa går in i varandra och rör samma områden. Förvaltningen ser en risk i att om antalet dokument ökar kan göra styrningen bli otydlig, framförallt om dessa rör eller överlappar varandra.

Rättigheterna för hbtqi-personer är även en integrerad del av stadens demokratiarbete och insatser för att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030, med särskilt fokus på principen om att Lämna ingen utanför. Handlingsplanen bedöms konkretisera stadens arbete för lika rättigheter och lyfter fram viktiga prioriteringar genom sina fokusområden, samtidigt som de ger förvaltningen flexibilitet att utifrån sina respektive verksamhetsområden, utforma egna aktiviteter för att nå målen. Det är

också positivt att handlingsplanen innehåller konkreta exempel på hur arbetet kan omsättas i praktiken.

Förvaltningen bedömer att handlingsplanen har en tydlig koppling till FN:s konvention om barnets rättigheter med målet att säkerställa att alla barn, oavsett bakgrund, blir bemötta med respekt och får möjlighet att uttrycka sina åsikter. Förvaltningen vill dock lyfta att handlingsplanen saknar ett tydligt arbetsgivarperspektiv. Som arbetsgivare har staden en viktig roll i att främja mänskliga rättigheter och förebygga diskriminering. Utan detta perspektiv riskerar stadens arbete för hbtqi-personers rättigheter att bli mindre heltäckande. Om arbetsgivarperspektivet exkluderas vore det bra om avgränsningen motiveras och att handlingsplanen beskriver hur dessa frågor ska hanteras på annat sätt inom staden.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Norra innerstadens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2025 följande.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Anders Lindman (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Daniele Fava (C), se Reservationer m.m.

Norra innerstadens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar handlingsplanen och ser att den bidrar positivt till arbetet för alla stockholmares mänskliga rättigheter genom att tydliggöra ansvar, styrning och uppföljning i hela staden. Alla nämnder och bolagsstyrelser får ett gemensamt uppdrag, vilket skapar enhetlighet och minskar risken för att frågor om hbtqi-personers rättigheter faller mellan stolarna. Här vill förvaltningen lyfta möjligheten att inkludera fler genom att använda hbtqi+- personer som begrepp framöver. Med kommunstyrelsens samordnande roll och stadsledningskontorets regelbundna uppföljning skapas förutsättningar för långsiktighet och transparens. Det ger möjligheter att följa utvecklingen, identifiera utmaningar och sprida goda exempel mellan verksamheter.

Förvaltningen ser också positivt på att handlingsplanen lyfter hur kommunstyrelsen ansvarar för övergripande samordning och stöd i implementeringen av handlingsplanen. Förvaltningen vill här framhålla vikten av att stödet utgår från verksamheternas varierande behov och olika förutsättningar så att de blir relevanta och så användbara som möjligt i det dagliga arbetet. Ett förslag som förvaltningen ser skulle bidra till att arbeta resurseffektivt inom staden där många verksamheter har samma uppdrag är att ge facknämnder i uppdrag att ta fram stödmaterial och kompetensutveckling kopplat till respektive ansvarsområden. På så vis skulle verksamheternas förutsättningar att bidra till målens uppfyllelse kunna stärkas,

särskilt de verksamheter inom stadsdelsnämnderna som nämns under handlingsplanens fokusområde Velfärd och service, exempelvis förskola, socialtjänst, äldreomsorg och arbetet med trygga offentliga miljöer. Handlingsplanens genomförande ska utgå från kunskap om stockholmarnas levnadsvillkor och tillgång till de mänskliga rättigheterna. Förvaltningen vill här lyfta ett förslag om att facknämnder får i uppdrag att sammanställa övergripande lägesbilder som sedan kan kombineras med stadsdelsnämndernas lokala kunskap.

Förvaltningen ser det som positivt att handlingsplanens mål för verksamheter inom stöd, vård och omsorg innehåller både en förebyggande och ett bekämpande ansats vad gäller diskriminerande fördomar, beteenden med mera. Förvaltningen ser att man med fördel skulle kunna förtydliga målen för förskoleverksamhet med just ett främjande och förebyggande perspektiv som tillägg till att identifiera och vidta åtgärder mot eventuella normer och arbetssätt som riskerar att exkludera.

De mänskliga rättigheterna omfattar många delar som är ömsesidigt samverkande och en enskild person kan vara utsatt utifrån flera olika diskrimineringsgrunder. Då handlingsplanen för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter är en av flera handlingsplaner kopplade till MR-programmet skulle också metoder och verktyg för att arbeta med ett intersektionellt angreppssätt med fördel vara del av det stadsgemensamma stödet.

Arbetet med handlingsplanen är viktigt även för medarbetare som identifierar sig som hbtqi. Att arbetsplatsen tydligt står för mänskliga rättigheter och inkludering och arbetar i linje med stadens program för mänskliga rättigheter kan även bidra till ökat engagemang och arbetsglädje.

Vidare är det viktigt att goda exempel och lärande sprids och blir en del av stadens befintliga nätverk, exempelvis de som riktar sig till chefer, för att stärka engagemang och förmåga att driva arbetet framåt. En framgångsfaktor kan också vara att knyta MR-programmet och dess handlingsplaner till större pågående stadsövergripande omställningsarbeten, såsom arbetet med Framtidens socialtjänst, så att mänskliga rättigheter integreras i de större förändringsprocesserna.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2025 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Lena Kling (L), se Reservationer m.m.

Reservation av Sergej Salnikov (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Gunnar Caperius (C), se Reservationer m.m.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att en handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter tagits fram. Handlingsplanen är avgörande för att säkerställa att Stockholms stad lever upp till sina åtaganden om mänskliga rättigheter. Trots att rättigheterna i teorin omfattar alla, visar både forskning och hbtqi-personers egna erfarenheter att hinder, diskriminering och bristande tillgång till välfärd, service och inflytande fortfarande förekommer. Handlingsplanen fyller därför en viktig funktion genom att synliggöra dessa skillnader och skapa en gemensam riktning för hur stadens verksamheter ska arbeta systematiskt och långsiktigt med frågan.

Handlingsplanen skapar tydlighet i ansvarsfördelningen mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser, vilket gör det möjligt att omsätta de övergripande målen i konkreta åtgärder och mätbara resultat. Genom att koppla arbetet till fokusområdena kunskap, välfärd och delaktighet tydliggörs att jämställda levnadsvillkor kräver insatser på flera nivåer, från kunskapshöjande utbildningar för medarbetare till utveckling av inkluderande verksamheter och trygga offentliga miljöer.

Förvaltningen ser en viss utmaning i att staden har många styrdokument och handlingsplaner, av vilka en del rör samma eller liknande områden. Med flera dokument riskerar styrningen bli otydlig, framförallt om dessa går in i eller överlappar varandra.

För att inte antalet mål i verksamhetsplaneringen ska bli för många föreslår förvaltningen att nämndmål kopplas till handlingsplanen och att aktiviteter och arbetssätt beskriver vad som ska prioriteras under året i enlighet med de identifierade utvecklingsområdena i handlingsplanen.

Barnkonsekvensanalys

Handlingsplanen bedöms ligga i linje med barns bästa.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen har inte funnit att förslaget har någon påverkan utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Förslaget anses påverka män och kvinnor på samma sätt.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2025 följande.

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och lämnar det som svar på remissen
2. Beslutet justeras omedelbart

Reservation av Mikael Sundin m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Reservation av Tapani Juntunen (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Stephan Guiance m.fl. (S), Shamsu Ali Hassan m.fl. (V) och Karmapriya Muschott m.fl. (MP).

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser att handlingsplanen för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030 har en viktig funktion i att ge ytterligare vägledning i arbetet, då programmet för de mänskliga rättigheterna är av mer övergripande karaktär. För att kunna arbeta med mänskliga rättigheter på ett systematiskt och sammanhållet sätt, behöver handlingsplanerna som kopplas till programmet ge konkret stöd.

Förvaltningen bedömer att målsättningarna under respektive fokusområde är tydliga i vad nämnderna och bolagen ska uppnå, och det finns också exempel på insatser som syftar till att uppnå respektive mål. Förvaltningen ser att handlingsplanen ger tillräckligt och konkret stöd i hur arbetet med att uppfylla intentionerna i programmet för de mänskliga rättigheterna ska genomföras. Handlingsplanens tydliga mål och konkreta förslag på arbetssätt kommer kunna bidra till att arbetet med dessa frågor ytterligare stärks jämfört med idag. Förvaltningen ser också positivt på den kommande utbildningen för medarbetare som kommunstyrelsen har i uppdrag att ta fram under 2025

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen bedömer ärendet som könsneutralt och därför görs ingen vidare jämställdhetsanalys.

Barnkonsekvensanalys

Handlingsplanen innehåller ett effektmål och flera resultatmål kopplade till stärkta rättigheter och möjligheter för barn. Handlingsplanen bedöms därmed ha en direkt och stor påverkan på barn. Den nya handlingsplanen bedöms därmed vara förenlig med barns bästa.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 16 oktober 2025 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Johan Lisspers (L), se Reservationer m.m.

Reservation av Ulf Wester, (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Lars Rottem Krangnes (C), se Reservationer m.m.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsnämndens verksamheter arbetar aktivt med hbtqi-frågor genom bland annat hbtqi-diplomering av förskolor och äldreomsorgsverksamheter, normkritiskt arbete i

förskolan, samt samverkan mellan fritidsgårdar i hbtqi-frågor. Förvaltningen sprider information om mötesplatser för hbtqi-personer och utbildar medarbetare i respektfullt bemötande. Arbetet beskrivs löpande i stadsdelsnämndens uppföljningsrapporter.

Förvaltningen ser positivt på föreslagen handlingsplan och bedömer att den utgör ett viktigt styrdokument för att stärka, utveckla och samla stadens arbete för hbtqi-personers rättigheter. Handlingsplanens fokusområden knyter väl an till verksamhetsområdesmål 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt och ligger i linje med förvaltningens pågående arbete för att stärka mänskliga rättigheter och det systematiska kvalitetsarbetet som alltid ska ske med alla stockholmares fokus och deras bästa i åtanke. Förvaltningen ser en möjlighet i att i implementeringen av samtliga handlingsplaner kopplade till MR-programmet kan öka verksamheternas kunskaper om inkluderande och normkritiska arbetssätt så att invånare som kommer i kontakt med verksamheterna känner sig väl bemötta och delaktiga i beslut som berör dem oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Rättigheter för hbtqi-personer är även en del av stadens demokratiarbete och arbete med att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030 med fokus på principen Lämna ingen utanför.

Handlingsplanen konkretiserar arbetet med lika rättigheter för hbtqi-personer. Fokusområdena pekar ut viktiga prioriteringar och samlar insatser för arbetet framåt. Målen i handlingsplanen kan bidra till att skapa en tydlig styrning och samtidigt en flexibilitet för förvaltningen att utifrån sina verksamhetsområden själva ta fram aktiviteter för att uppnå målen. Det är positivt att handlingsplanen ger exempel på hur arbetet kan genomföras i praktiken.

Förvaltningen anser att handlingsplanen saknar ett arbetsgivarperspektiv. Som arbetsgivare har staden en viktig roll i arbetet med mänskliga rättigheter och att förebygga diskriminering. När arbetsgivarperspektivet saknas finns en risk att staden tappar ett helhetsgrepp vad gäller det strukturella arbetet för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter. Om det perspektivet inte ska ingå vore det bra om avgränsningen motiveras och att handlingsplanen beskriver hur de frågorna tas om hand på annat vis inom staden. Det är viktigt att skapa en stödjande och jämlik arbetskultur genom policyer, utbildning och ett inkluderande språk för att uppmuntra hbtqi-personer att vara öppna och känna sig trygga på arbetsplatsen. Att utbilda anställda om vikten av en inkluderande miljö, samt att vara medveten om inkluderande språk och agerande, är avgörande för att skapa en trygg miljö. För att lyckas med inkluderande rekrytering behöver förvaltningen också visa att den är stödjande och accepterande arbetsplats för hbtqi-personer. Att vara en god arbetsgivare ett prioriterat område i nämndens verksamhetsplan likväl som lokal demokrati där delaktighet och inflytandefrågorna ingår.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen uppfattar att handlingsplanen kan ge positiva effekter för hbtqi-personer oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika. Handlingsplanen tydliggör att diskriminering och övergrepp på dessa grunder inte är acceptabla, vilket stärker arbetet med att säkerställa allas lika rättigheter. Genom att inkludera åtgärder som syftar till att förebygga och motverka diskriminering bidrar planen till att främja jämställdhet och jämlikhet som är en del i arbetet för mänskliga rättigheter och som är grundläggande i en demokrati.

Barnrättsanalys

Förvaltningen bedömer att handlingsplanen har en tydlig koppling till FN:s konvention om barnets rättigheter med målet att säkerställa att alla barn, oavsett bakgrund, blir bemötta med respekt och får möjlighet att uttrycka sina åsikter. Förvaltningen uppfattar även att handlingsplanen knyter särskilt an till artikel 2 i Barnkonventionen, som slår fast att alla barn har rätt till samma skydd och möjligheter – oavsett kön, hudfärg, ursprung, religion eller andra personliga egenskaper, där sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könskaraktäristika kan ingå. Ingen får utsättas för sämre behandling på grund av dessa faktorer.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande den 15 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

I budget 2025 slås fast att stadens arbete för att säkerställa de mänskliga rättigheterna ska intensifieras. Detta innefattar bland annat att säkerställa lika rättigheter och möjligheter för hbtqi-personer. Koncernledningen ställer sig positiv till att staden tagit fram en ny handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter som kompletterar programmet för mänskliga rättigheter.

Koncernledningen bedömer att handlingsplanen kommer utgöra ett bra stöd för stadens bolag i det fortsatta arbetet med att värna och stärka mänskliga rättigheter. Det är positivt att kommunstyrelsen fått i uppdrag att ta fram en ny utbildning för stadens anställda om hbtqi-personers rättigheter då det skapar förutsättningar för likvärdighet och samsyn inom stadens verksamheter. Koncernledningen tillstryker förslaget.

Underremisser

S:t Erik Markutveckling AB:s yttrande har i huvudsak följande lydelse.

S:t Erik Markutveckling är positiv till förslaget och instämmer med handlingsplanens analyser samt förslag till genomförande och uppföljning.

Stockholms Stads Parkerings AB:s yttrande har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm Parkering ställer sig positiv till handlingsplanen.

AB Familjebostäders yttrande har i huvudsak följande lydelse.

Bolaget bedömer att handlingsplanen kommer att utgöra ett stöd i det fortsatta arbetet med att värna och stärka mänskliga rättigheter.

Stockholm Business Region AB:s yttrande har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm Business Region AB bedömer att handlingsplanen stärker och utvecklar stadens och bolagets arbete för att säkerställa att stockholmare har lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könsskarakteristika.

AB Svenska Bostäders yttrande har i huvudsak följande lydelse.

Bolaget anser att det är positivt med handlingsplaner för att införliva Stockholms stads program för mänskliga rättigheter. I arbetet framåt är det önskvärt med övergripande samordning, kompetensutveckling och stöd i arbetet. Bolaget saknar perspektivet staden som arbetsgivare i handlingsprogrammet och föreslår att handlingsplanen kompletteras med det utifrån att en organisation som speglar invånarna är värdefull för utveckling av arbetssätt och verksamhet.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB:s yttrande har i huvudsak följande lydelse.

Bolaget ställer sig bakom förslaget och är positivt till att kommunstyrelsen fått i uppdrag att ta fram en ny utbildning för stadens anställda om hbtqi-personers rättigheter och ser gärna att denna diplomutbildning är likt en certifiering.

Stockholms Hamn AB:s yttrande har i huvudsak följande lydelse.

Bolaget ser mycket positivt på handlingsplanen och ser den som ett viktigt och nödvändigt arbete för att främja en inkluderande och rättvis stad.

Kulturhuset Stadsteatern AB:s yttrande har i huvudsak följande lydelse.

Handlingsplanen är ambitiös och ställer krav på noggrann uppföljning utifrån delmål och aktiviteter. Bolaget framhåller att uppfyllelsen av handlingsplanen kommer ta i anspråk ökade resurser.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB:s yttrande har i huvudsak följande lydelse.

För Bostadsförmedlingen är handlingsplanen särskilt relevant i bemärkelsen att tillgången till en bostad är en grundläggande förutsättning för trygghet och delaktighet i samhället. Ett rättighetsbaserat arbetssätt bidrar till att säkerställa likvärdig tillgång till bostadsförsörjningen och att risk för diskriminering eller exkludering motverkas. Sammanfattningsvis är handlingsplanen ett viktigt stöd i stadens arbete med mänskliga rättigheter och bolaget välkomnar förslaget.

Skolfastigheter i Stockholm AB:s yttrande har i huvudsak följande lydelse.

Bolaget välkomnar handlingsplanen.

AB StockholmsHems remissvar har i huvudsak följande lydelse.

Bolaget anser att handlingsplanen är genomarbetad och tydligt definierar vilka aktörer som ansvarar för genomförande. Bolaget uppskattar att handlingsplanen innehåller gemensamma målsättningar för hela staden, samtidigt som den ger bolaget möjlighet att utifrån sin verksamhet själv ta fram aktiviteter för att uppnå målen.

Akademikerförbundet SSR

Akademikerförbundet SSR:s yttrande daterat den 24 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Vi ser positivt att staden har presenterat en handlingsplan utifrån tidigare program "Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, konsidentitet eller könsuttryck" för stadens arbete för lika rättigheter och möjligheter för HBTQI-personer. Vi tycker även att det är positivt att staden har inkluderat Intersex och könskaraktäristika i stadens arbete för dessa lika rättigheter och möjligheter. Som akademiskt förbund tycker vi att det är viktigt att våra medlemmar regelbundet får kompetensutveckling i dessa frågor då bemötandet av HBTQI-personer är centralt för att de ska få lika rättigheter och möjligheter. Staden har tidigare haft en upphandlad utbildning via RFSL i dessa frågor. Vi ser dock att den inte använts i den utsträckning som behövts då den dels kostar en del för de verksamheter som vill gå den och dels för att de krav som ställs på verksamheten är höga.

Kostnaden gör att utbildningen inte prioriteras i och med den allt mer ansträngda budgeten inom socialtjänsten. Personalomsättningen som vi ser i staden inom de verksamheter där vi har medlemmar gör att det efter enbart något år är ett fåtal kvar inom verksamheten som gick utbildningen. Detta blir då missvisande för medborgarna, när verksamheterna sedan visar i diplom som ställs ut på offentlig plats i lokaler eller i mejlsignaturer, att verksamheten är HBTQI diplomerad när få medarbetare har gått utbildningen.

Hur uppföljningen av den handlingsplan som ska tas fram efter genomförd utbildning har inte förtydligats och därmed anser vi inte heller har prioriterats inom verksamheterna. För hur följer en verksamhet upp en utbildning som majoriteten av medarbetarna inte gått? Det finns inte heller i dagsläget som vi förstår några riktlinjer på hur länge en verksamhet kan kallas diplomerad om de gått stadens utbildning. I jämförelse med RFSL:s egna utbildning som gäller i tre år för att sedan kompletteras. För att staden ska kunna uppfylla de mål som presenteras i handlingsplanen avseende kunskap och information, välfärd och service, samt delaktighet och inflytande anser vi att kompetenshöjande insatser som utbildning och aktivt arbete i dessa frågor är centralt.

I målen om kunskap och information anser vi att det är av vikt att även inkludera HBTQI-personer som är våra medlemmar och medarbetare i staden. Som fackförbund vet vi att diskriminering utifrån sexuell läggning, konsidentitet, könsuttryck eller

könskarakteristika på arbetsplatsen förekommer. Tyvärr är det få medlemmar som vågar rapportera detta. Som förbund ser vi därför att arbetet för lika rättigheter och möjligheter inom staden behöver stärkas. Ett verktyg för att kartlägga detta problem rekommenderar vi att staden börjar samla jämlighetsdata enligt de metoder som Länsstyrelsen i Stockholm har tagit fram utifrån deras arbete Vidga Normen. På så sätt kan staden på ett evidensbaserat sätt jobba med att motverka diskriminering på arbetsplatsen och bli en mer attraktiv arbetsgivare.

Forum för levande historia

Forum för levande historias yttrande daterat den 14 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunstyrelsen i Stockholms stad har ombett Forum för levande historia att svara på remissen (KS 2025/836). Myndigheten lämnar här sitt yttrande:

Forum för levande historia avstår från att lämna synpunkter på handlingsplanens inriktning och ambitionsnivå som är en följd av kommunens politiska prioriteringar.

Forum för levande historia har i uppdrag från regeringen att ta fram ett kunskapsstöd för offentlig verksamhet om lika rättigheter och möjligheter för hbtqi-personer. Syftet är att skapa förutsättningar för ökad kunskap om hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter hos offentliganställda. Inom ramen för detta utvecklingsarbete har vi identifierat faktorer som vi bedömer vara framgångsfaktorer för hbtqi-strategiskt arbete, nämligen att man:

- betonar vikten av kunskap om hbtqi-personers levnadsvillkor och tillgång till de mänskliga rättigheterna,
- baseras på en nulägesbeskrivning av hbtqi-personers tillgång till rättigheter, • visar hur olika delar av gruppen hbtqi-personer kan ha olika behov och betydelsen av samband med annan utsatthet,
- betonar betydelsen av att strukturerat utveckla kunskapen om hbtqi-personers behov med hjälp av till exempel enkäter, intervjuer, referensgrupper och dialoger med civilsamhället,
- relaterar till relevant lagstiftning,
- har mål,
- är långsiktig,
- har en plan för uppföljning,
- tydliggör ansvar för olika delar av verksamheten, till exempel även inklusive kommunala bolag och upphandlad verksamhet,

- presenterar åtgärder. Forum för levande historia vill ta tillfället i akt att tipsa om resurser som vi erbjuder offentligt anställda inom hbtqi-området:
- Faktasida om hbtqi: <https://www.levandehistoria.se/fakta/hbtqi-fobi> Dokumenttyp
- Webbfortbildningen Kunskap om hbtqi och likvärdigt bemötande: <https://www.levandehistoria.se/kompetensutveckling/hbtqi-och-likvardigtbemotande>
- Ljuddraman om bemötande av hbtqi-personer: <https://www.levandehistoria.se/fakta/hbtqi-fobi/ljuddraman-om-bemotande-avhbtqi-personer>
- Forum för levande historia har ett pågående uppdrag från regeringen att genomföra en studie av svenska skolelevers attityder kring intolerans. I uppdraget ingår att undersöka skolelevers attityder gentemot till exempel hbtqi-personer. Uppdraget ska redovisas senast 1 mars 2026. Vi välkomnar dialog och eventuella samarbeten inom dessa frågor.)

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF) yttrande daterat den 17 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors yttrande utgår från regeringens mål att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen samt från regeringens mål att förbättra villkoren för det civila samhället.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, tillstryker utifrån den utgångspunkten handlingsplanens förslag. MUCF bedömer att Stockholm stads handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030 går i linje med den nationella handlingsplanen Stolt och trygg.

Ungdomsperspektivet är tydligt och handlingsplanen lyftet på flera ställen upp relevant kunskap från MUCFs rapporter gällande unga hbtqi-personers levnadsvillkor, exempelvis gällande hedersrelaterat våld, tillgång till meningsfull fritid samt särskilda utsatthet i skolan. MUCF instämmer i att våldsförebyggande metoder samt uppmärksamhet kring hedersrelaterade problem exempelvis omvändelseförsök är särskilt angeläget att fokusera på.

Inkludering och dialog med civilsamhället är också en tydlig aktivitet för handlingsplanen, exempelvis gällande mötesplatser för unga hbtqi-personer. MUCF lyfter i slutrapport från 2025 ”Uppdrag att stärka förutsättningarna att starta och bibehålla fysiska och digitala mötesplatser för unga hbtqi-personer” att civilsamhällesorganisationer kan vara en viktig samarbetspart i arbetet med mötesplatser.

RFSL Stockholm och RFSL Ungdom Stockholm

RFSL Stockholm och RFSL Ungdom Stockholms yttrande daterat den 23 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning av ställningstagande RFSL Stockholm och RFSL Ungdom Stockholm tillstyrker förslaget till Handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter 2030. Vi välkomnar planens tydliga rättighetsgrund och intersektionella ansats samt att ansvar, uppföljning och tre fokusområden (Kunskap & information; Velfärd & service; Delaktighet & inflytande) samlar stadens arbete till 2030. Samtidigt bedömer vi att planen i nuvarande form liknar ett policydokument mer än en handlingsplan och behöver skärpas med mätbara mål, indikatorer, tidsättning, finansiering och uppföljningsmekanismer, samt en tydligare och mer operativ rollfördelning tillsammans med civilsamhället (inkl. IOP).

Övergripande styrkor i handlingsplanen

- Tydlig MR-förankring och struktur: Handlingsplanen tar avstamp i MR-programmet, EU/EKMR-ramen samt nationella källor och fördelar ansvar mellan nämnder/bolag och uppföljning kopplas till ordinarie processer.
- Intersektionellt perspektiv: Planen lyfter särskilt transpersoners och intersexpersoners utsatthet samt behovet att möta personer som riskerar flerfaldig diskriminering.
- Bredd i välfärd och service: Delmål finns för skola/förskola, socialtjänst/äldreomsorg, öppna verksamheter, kultur/idrott/fritid samt offentliga miljöer – inklusive konkreta exempel (t.ex. flexomklädningsrum, könsneutrala toaletter).
- Civilsamhällets roll betonas: Planen öppnar för långsiktiga samarbeten, återkommande dialog och IOP samt lyfter community-drivna insatser och mötesplatser.

Övergripande svagheter och risker

- Otillräcklig operationalisering: Effektmål och resultatmål saknar ofta indikatorer, baslinjer, målnivåer och tidsplaner. Uppföljningen riskerar därför att bli processsnarare än resultatorienterad.
- Otydlig finansiering och kapacitet: Nya utbildningar, dialogprocesser och mötesplatser saknar angiven finansieringsprincip, resursbehov och kapacitetsplanering i nämnder/bolag samt för civilsamhällets genomförande.
- Risk för "klick-utbildning": Diplomerings lyfts, men utan krav på förändrat beteende i bemötande, uppföljning av effekt eller yttre kvalitetssäkring (communityförankring).
- Skolans SSR-uppdrag: Planen konstaterar brister i undervisningen men innehåller inte ett explicit åtagande att upprätthålla integrerad undervisning i sexualitet,

samtycke och relationer (SSR) i stadens skolor även om nationella styrdokument ändras.

- Trygghet i offentlig miljö: Målet om trygga miljöer saknar åtgärder mot organiserade hot, hat och antidemokratiska angrepp, samt tydliga krav på hbtqi-kompetens för trygghetsskapande personal (exempelvis ordningsvakter).
- Kulturens roll underbetonas: Idrott behandlas relativt utförligt medan kulturella infrastrukturer och förslag som hbtqi-museum eller scener för queer kultur saknas, trots dokumenterade behov.

Våra prioriteringar – vad staden bör stärka

Nedan omsätter vi RFSL Stockholms prioriteringar (2025–2028) till konkreta förbättringsförslag i handlingsplanens tre fokusområden.

1) Kunskap och information

Styrka i planen: Ny stadsövergripande hbtqi-utbildning och diplomering kan leda till bredare tillgång till hbtqi-kunskap bland stadens anställda.

Risk/svaghet: Om insatsen reduceras till “e-learning + diplom” utan effektmått riskerar den att få liten effekt.

Förbättringsförslag:

- Kvalitetssäkra utbildning via communityt: Inför krav på medskapande med civilsamhällesaktörer (RFSL m.fl.) i kursutformning, case och examination – samt möjlighet till extern diplomgranskning. Diplomutbildning vs. utbildningar av communityaktörer: Staden ska förankra utbildningsinnehåll i communityt och upphandla/IOP-samverka där civilsamhället har spetskompetens. Diplomering ska inte ersätta processinriktat förändringsarbete.
- Följsamhet och effekt av all utbildning: Inför effektmått (t.ex. förändring i bemötandeindex, minskade klagomål, ökad tillit), obligatorisk uppföljning och återcertifiering.
- Från kunskap till kompetens: Komplettera all utbildning med handledning i verksamheten, kollegialt lärande och uppföljda förbättringscykler. Indikatorer: antal handledningstillfällen/år, täckningsgrad, och förbättring i klagomåls/nöjdhetsstatistik kopplad till bemötande.
- Synliggörande vs. normkritik: Lägg till att alla verksamheter ska aktivt utmana hetero- och cissnormer i vardagen (kommunikation, möten, lokaler). Det räcker inte att ha kunskap utan målet måste vara att stadens verksamheter aktivt bidrar till att öka jämlikheten genom att verka normkritiskt.

- Upphandling och villkor: Inför obligatoriska krav/kriterier på hbtqi-kompetens med specifikation av hur kompetensen förvärvats i stadens upphandlingar (äldreomsorg, LSS, boenden, m.fl.), följt av uppföljningsbar villkorsbilaga.
- Proaktiv normkritik, inte enbart synlighet: Utöka Mål 2 från “synliggöra kunskap” till aktiv normkritik i vardagen (språk, bilder, processer, skyltning, blanketter). Indikatorer: andel enheter som genomfört normgranskning av kommunikation och styrdokument och antal förbättringsåtgärder som genomförts.

2) Velfärd och service

Styrka i planen: Täckning av skola/förskola, socialtjänst/äldre, öppna verksamheter, kultur/idrott/fritid samt offentliga miljöer – med exempel på inkluderande miljöer. Handlingsplanen berör vikten av tillgänglig och likvärdig välfärd för alla, oavsett könsidentitet eller sexuell läggning, samt lyfter behovet av kompetenshöjning inom socialtjänsten.

Risk/svaghet: Osynliggörande av vissa utsatta grupper och deras särskilda behov: Hbtqi-personer som säljer sex möter ofta hinder i kontakten med socialtjänsten. Förutom hetero- och cisnormativa antaganden påverkas bemötandet av ett starkt politiskt narrativ kring sexköp, vilket riskerar att stå i vägen för ett behovsbaserat och rättighetsorienterat stöd. Det kan leda till att klienter inte blir mötta utifrån sina faktiska behov eller önskemål, i strid med socialtjänstens grundläggande princip om att möta individen där den är.

Skola och förskola – prioriteringar och förslag:

- Säkra SSR i praktiken: Lägg till ett tydligt åtagande att integrera SSR i värdegrundsoch trygghetsarbetet i alla skolor/förskolor där fortbildning och stöd till elevhälsan ingår, oavsett eventuella förändringar i den nationella kursplanen. Indikatorer: andel 3 skolor med årliga SSR-planer, andel lärare och elevhälsopersonal med fortbildning, och rapporterad trygghet bland elever i hbtqi-gruppen.
- Säkerställ att hbtqi-perspektiv införlivas i SSR.
- Trygghet på riktigt: Skärp kravet att lärare/personal agerar aktivt vid kränkningar (MVP + normkritik), och följ upp med incident- och åtgärdsdata uppdelad på hbtqi.
- Fysisk miljö: Mål om att könsneutrala toaletter och flexomklädningsrum ska finnas på alla stadens egna skolor/idrottsanläggningar till 2030 med delmål per år om hur många som finns.

Socialtjänst/äldreomsorg – prioriteringar och förslag:

- Hbtqi-inkluderande äldreomsorg: Sätt ett resultatmål om minst ett profilboende eller tydligt inkluderande koncept per stadsdel samt hbtqi-kompetenskrav för hemtjänstleverantörer. Sätt mål om profilboenden och hbtqi-kompetens i hemtjänst/LSS och följ upp upplevelser av bemötande. Indikatorer: antal platser, användarnöjdhet, upplevelse av bemötande.

- Diversifiera stödinsatserna för personer som säljer sex till flera enheter och verksamhetsområden så att stödet inte enbart koncentreras till en viss del av socialtjänsten.
- Utveckla stödinsatserna för personer som säljer sex i samverkan med målgruppen och berörda civilsamhällesorganisationer (t.ex. RFSL Stockholm, eller Red Umbrella Sweden) för att säkerställa ett tillgängligt, icke-dömande och rättighetsbaserat stöd oavsett könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning.
- Komplettera relaterade utbildningsinsatser med särskilda moment om sexsäljarerfarenhet, stigma och intersektionalitet, inom ramen för den planerade hbtqi-kompetensutbildningen.
- Särskild utsatthet: Tydliggör rutiner för våldsutsatthet, heder, hatbrott och omvändelseförsök, inklusive samverkansspår med elevhälsa/skola och civilsamhälle. Indikatorer: antal upptäckta/åtgärdade ärenden och tillgång till skyddat boende inkl. enskilda boenden för asylsökande hbtqi-personer.

Mötesplatser, kultur, idrott och fritid – prioriteringar och förslag:

- Community-drivna mötesplatser: Formulera ett mål om samarbeten med civilsamhället om fler och geografiskt spridda alkoholfria mötesplatser för hbtqi-personer (unga, seniorer, nyanlända, personer med funktionsnedsättning etc) gärna via IOP-avtal. Indikatorer: antal mötesplatser, öppettider/år, deltagare, upplevd trygghet.
- Kulturens synlighet: Fullfölj planen på att uppföra ett HBTQI-monument i staden. Indikatorer: förberedelser klara våren 2026, beslut 2026, invigning 2027
- Kulturens synlighet: Lägg till åtgärd att utreda och inrätta ett hbtqi-museum/arkiv samt programstöd för queera kulturuttryck. Indikatorer: utredning klar 2026, beslut 2027, invigning 2029; antal programtillfällen/år.
- Tillgång till idrott: Inför separata tider för unga hbtqi-personer på idrottsanläggningar och följ upp deltagande/trygghetskänsla.

Offentliga miljöer – prioriteringar och förslag:

- Trygghet i offentlig miljö och skydd mot hot och hat: Komplettera Mål 5 med en strategi mot hot/hatexponering riktad mot hbtqi-miljöer, evenemang och organisationer, inkl. utbildningskrav för ordningsvakter och trygghetspersonal i hbtqi-kompetens. Indikatorer: andel upphandlade aktörer med kompetenskrav och upplevd trygghet i communityenkäter.

3) Delaktighet och inflytande

Styrka i planen: Återkommande dialog med civilsamhället, referensgrupper, enkäter och IOP nämns.

Risk/svaghet: Oklart hur ofta, med vilka aktörer, på vilken nivå och hur insikter styr budget och prioriteringar. Förbättringsförslag (mål/åtgärder/indikatorer):

- “Hbtqi-rådsprocess”: Inrätta ett kommunalt hbtqi-råd eller branschträffar (minst 2/år) med politisk närvaro och beslutslogg som kopplas till budget/uppdrag för att systematiskt ta tillvara civilsamhällets kunskap och resurser – inte endast projektvis. Indikatorer: antal möten, beslut, andel beslut genomförda.
- Systematisk kunskapsinhämtning: Fastställ metodik för communityenkäter, fokusgrupper och referenspaneler (inkl. trans- och intersexpersoner) – med återkoppling till deltagarna och offentlig “Du sa/vi gjorde”-redovisning.
- Långsiktiga IOP: Identifiera prioriterade områden (mötesplatser, utbildning, skyddat boende, familjemottagningar m.fl.) och teckna 3–4-åriga IOP-avtal med tydliga mål/indikatorer.

Avslutande bedömning

Handlingsplanen är ett viktigt steg. Med de föreslagna kompletteringarna får staden ett styr- och uppföljningsbart verktyg som stärker hbtqi-personers rättigheter i vardagen – i skolan, i välfärden, i kulturlivet och i det offentliga rummet – och som på riktigt bygger på delaktighet, kunskap och långsiktiga civilsamhällespartnerskap.

RFSL Ungdom

RFSL Ungdoms yttrande daterat den 24 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

INLEDNING

RFSL Ungdom tackar för möjligheten att inkomma med remissvar på Stockholms Stads handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2023.

SAMMANFATTNING

- RFSL Ungdom har inga anmärkningar på innehållet i handlingsplanen.
- RFSL ungdom anser att vissa begrepp i handlingsplanen har använts på ett sätt som upplevs stigmatiserande och bör korrigeras.

1. INNEHÅLLET I HANDLINGSPLANEN

RFSL Ungdom har inga anmärkningar på innehållet eller utformningen av målen i handlingsplanen.

2. PROBLEMATISK BEGREPPSANVÄNDNING

I handlingsplanen används återkommande beskrivningarna “barn och unga som själva bryter eller vars familjer bryter mot normer om sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könsskarakteristika”. RFSL Ungdom ställer sig skeptiska till denna

begreppsanvändning, då det förstärker bilden av att vara avvikande och att det kan ha stigmatiserande effekt för målgruppen.

Det är inte fel i sig att prata om normbrytande identiteter eller familjekonstellationer. Vi anser att det kan stå kvar i de inledande delarna, exempelvis. Men inom ramen för handlingsplanens mål och beskrivningen av dessa förefaller begreppsanvändningen onödig.

Att använda detta begrepp istället för hbtqi-personer, barn och unga som är hbtqi-personer eller regnbågsfamiljer bidrar till ett osynliggörande av hbtqi-identiteter hos barn, unga och vuxna.

RFSL Ungdom anser dessutom att det är viktigt att synliggöra och respektera barn och ungas rätt till självidentifikation. Barn och unga kan också vara hbtqi-personer och detta måste framgå tydligt i handlingsplanen. Det kan vara en mycket viktig identitet för ett barn eller en ungdom som inte ska reduceras till ett passivt "normbrytande".

Det finns personer i alla åldrar, som inte själva identifierar sig som hbtqi, men ändå riskerar utsatthet och deras rätt att få vara och uttrycka sig på ett normbrytande sätt ska fortfarande skyddas. Våra förslag kommer därför att inbegripa en sådan bredare definition också, men med en mindre problematisk formulering.

2.1. Föreslagna målrevideringar

Stadens skolor identifierar och vidtar åtgärder mot eventuella normer och arbetssätt i verksamheten som riskerar att exkludera barn och unga som själva bryter eller vars familjer bryter mot normer om sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könsskärakteristika. (Sida 14)

Stadens skolor identifierar och vidtar åtgärder mot eventuella normer och arbetssätt i verksamheten som riskerar att exkludera barn och unga eller regnbågsfamiljer på grund av sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könsskärakteristika.

Stadens förskolor identifierar och vidtar åtgärder mot eventuella normer och arbetssätt i verksamheten som riskerar att exkludera barn som själva eller vars familjer bryter mot normer om sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könsskärakteristika. (Sida 15)

Stadens förskolor identifierar och vidtar åtgärder mot eventuella normer och arbetssätt i verksamheten som riskerar att exkludera barn eller regnbågsfamiljer på grund av sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könsskärakteristika

Stadens vuxenutbildning identifierar och vidtar åtgärder mot eventuella hinder och normer i verksamheten som riskerar att exkludera personer som bryter mot normer om sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könsskärakteristika. (Sida 15)

Stadens vuxenutbildning identifierar och vidtar åtgärder mot eventuella hinder och normer i verksamheten som riskerar att exkludera personer på grund sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könsskärakteristika.

2.2. Föreslagna revideringar i den löpande texten

Förskolan är ofta barnets första "egna" miljö utanför hemmet och barn som lever i familjer som bryter mot heteronormen behöver få sin familj bekräftad på förskolan. (sida 14)

Förskolan är ofta barnets första "egna" miljö utanför hemmet och barn som lever i regnbågsfamiljer behöver få sin familj bekräftad på förskolan.

POST Box 350, 101 26 Stockholm
BESÖK Vasagatan 28, 111 20 Stockholm

E-POST info@rfslungdom.se
HEMSIDA www.rfslungdom.se

ORG.NR. 802409-6318
TELEFON +46 8 501 629 40

2/3

Ärende
KS 2025/836
ATT
Kommunstyrelsen Stockholms stad: Rotel IX

Datum
2025-10-24

Insatser för att skapa trygghet i stadens skolor och förskolor för barn och unga som bryter mot normer om sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könsskärakteristika ska riktas både till pedagoger och till annan personal samt till elever/barngrupper. (Sida 15)

Insatser för att skapa trygghet i stadens skolor och förskolor för barn och unga som är hbtqi-personer eller på grund av sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könsskärakteristika riskerar otrygghet ska riktas både till pedagoger och till annan personal samt till elever/barngrupper.

I

Insatser för att skapa trygghet i stadens skolor och förskolor för barn och unga som bryter mot normer om sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika ska riktas både till pedagoger och till annan personal samt till elever/barngrupper. (Sida 15)

Den mest grundläggande insatsen för att skapa trygghet för elever som bryter mot normer om kön, könsidentitet eller könsuttryck är ett väl fungerande arbete mot trakasserier och andra kränkningar. (Sida 15)

Vid utformningen av insatser bör skolor och förskolor ha i åtanke att barn och unga som bryter mot normer om sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika inte är en homogen grupp och kan ha olika behov. (Sida 15)

Vid utformningen av insatser bör stadens verksamheter ha i åtanke att personer som bryter mot normer om sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika inte är en homogen grupp och kan ha olika behov. (Sida 18)

Vid utformningen av insatser bör verksamheterna ha i åtanke att personer som bryter mot normer om sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika inte är en homogen grupp och kan ha olika behov. (Sida 21)

Att genomföra intervjuer med personer som bryter mot normer om kön och sexualitet för att särskilt fånga dessa personers behov och erfarenheter. (Sida 24)

Insatser för att skapa trygghet i stadens skolor och förskolor för barn och unga som är hbtqi-personer eller på grund av sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika riskerar otrygghet ska riktas både till pedagoger och till annan personal samt till elever/barngrupper.

Den mest grundläggande insatsen för att skapa trygghet för hbtqi-elever och barn som på annat sätt riskerar otrygghet på grund av sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika är ett väl fungerande arbete mot trakasserier och andra kränkningar.

Vid utformningen av insatser bör skolor och förskolor ha i åtanke att barn och unga som är hbtqi-personer eller som på annat sätt riskerar otrygghet på grund av sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika inte är en homogen grupp och kan ha olika behov.

Vid utformningen av insatser bör stadens verksamheter ha i åtanke att hbtqi-personer och personer som på annat sätt riskerar otrygghet på grund av sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika inte är en homogen grupp och kan ha olika behov.

Vid utformningen av insatser bör verksamheterna ha i åtanke att hbtqi-personer och personer som på annat sätt riskerar otrygghet på grund av sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könskaraktäristika inte är en homogen grupp och kan ha olika behov.

Att genomföra intervjuer med hbtqi-personer för att särskilt fånga dessa personers behov och erfarenheter.

Övrigt

RFSL Ungdom deltar gärna i uppföljningsarbetet av handlingsplanen.

RFSU Stockholm

RFSU Stockholms yttrande daterat den 21 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Inledning RFSU Stockholm tackar för möjligheten att svara på KS 2025/836:

Remiss av Handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030 från Kommunstyrelsen i Stockholms stad

Riksförbundet för sexuell upplysning, RFSU, är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell medlemsorganisation som sedan 1933 verkar för allas rätt att bestämma över sin kropp och sexualitet. RFSU:s arbete utgår från kunskap, lust och engagemang och bedrivs lokalt, nationellt och internationellt för att främja sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). RFSU har lokalföreningar över hela landet och Stockholm är RFSU:s största.

Allas rätt att bestämma över sin kropp och sexualitet

RFSU Stockholm arbetar på flera olika nivåer för att främja allas rätt att bestämma

över sin kropp och sexualitet, vilket inkluderar ett aktivt arbete för hbtqi-personers rättigheter till en egen sexualitet bortom fördomar och förtryck.

Handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter

2030 Som det står i handlingsplanen, trots framsteg, mår hbtqi-personer fortsatt sämre än den generella befolkningen och är mer utsatta för förtryck och diskriminering. Detta beror bland annat på minoritetsstress, begränsande normer, maktförhållanden, fördomar och okunskap inom exempelvis skola och äldreomsorg. Vi anser därför att ökad medvetenhet och ett aktivt och långsiktigt arbete med dessa frågor är nödvändigt inom staden.

Viktigt att tänka på

Handlingsplanen är kopplad till Stockholms stads program för mänskliga rättigheter och dess fokusområden, vilket vi ser som positivt. Där lyfts kunskap som ett område och här vill vi betona vikten av kunskap ur flera perspektiv:

- Att personal inom inte minst skolan har relevant kunskap om frågor relaterade till könsuttryck, könsidentitet och sexualitet samt sexuell hälsa. RFSU:s rapport Undervisning om hbtqi-frågor i årskurserna 1–6 (2025) visar att arbetet halkar efter och att hbtqi-elever upplever diskriminering i skolan, precis som det också nämns i stadens handlingsplan. Rapporten visar att skolpersonalen känner sig osäkra i dessa frågor och efterfrågar utbildning, konkreta verktyg och mer stöd från rektorerna för att kunna arbeta aktivt med hbtqi-frågor redan i de tidiga skolåren.
- Att hbtqi-personer får kunskap om sina rättigheter, med särskild prioritet för att förbättra transpersoners levnadsvillkor. Vi ser positivt på att delaktighet och inflytande lyfts i handlingsplanen. Samtidigt är det av största vikt att dessa konkretiseras och omsätts i faktisk delaktighet. Det behöver tydliggöras vad det i praktiken innebär. Det kan till exempel vara att genomföra dialoger för att få kunskap om hbtqi-personers behov och erfarenheter så att detta arbete leder till reellt inflytande.

Avslutande ord

RFSU Stockholm anser att handlingsplanen är både behövlig och omfattande. Dock vill vi betona vikten av att konkretisera planen, förankra den hos målgrupperna samt garantera att uppföljning och utvärdering blir systematiskt och ändamålsenligt genomförda.

HBtQ+Socialdemokrater Stockholms stad

HBtQ+Socialdemokrater Stockholms stads yttrande daterat den 24 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

HBtQ+Socialdemokrater Stockholm välkomnar att denna handlingsplan har tagits fram. Handlingsplanen präglas av en helhetssyn och kunskapsbas utifrån uppdragets omfattning. De skrivningar som finns om normkritiskt arbetssätt, elevundersökningar, samhällsorientering inom skola/förskola visar på ett djupt intresse för utveckling. Det

är särskilt välkomnande i tider där hbtqi-personer är särskilt utsatta och utvecklingen går bakåt på många håll i världen.

Det är positivt att det är tydligt tidigt i handlingsplanen förtydligas att alla nämnder och bolagsstyrelser har ansvar för att säkerställa att alla människor inom respektive verksamheter har lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könsskarakteristika. Hbtqi-personer finns i hela staden och alla verksamhetsutövare behöver säkerställa sin egen verksamhet. Strukturen i handlingsplanen ger ett mer konkret sätt att omhänderta tidigare strategier och inriktningar, samt ger tydlighet för stadens olika bolag och nämnder.

Kunskap och information

Under ”Kunskap och information, Mål 2, Det är tydligt för hbtqi-personer att stadens verksamheter är tillgängliga för dem” under målet ”Stadens verksamheter synliggör – både fysiskt och digitalt – kunskap om hbtqi-frågor.” är det positivt för hbtqi-personer, och andra, att normalisera regnbågsflaggor och hbtqi-symboler i stadens kommunikation, digitalt och fysiskt. Det bör även förtydligas att staden aktivt ska arbeta med att synliggöra hbtqi-personer och regnbågsfamiljer i all sin kommunikation. Hbtqi-personers livsvillkor representeras ofta generellt i kommunikation i samband med kamp, men det är också viktigt att queer glädje finns i stadens kommunikation.

Välfärd och service

Det står på sid 16: ”Äldre hbtqi-personer har ofta svårt att känna förtroende för socialtjänsten samt för hälso- och sjukvården. Det kan bero på den historiska stigmatiseringen och sjukdomsstämpeln som fanns kvar i Sverige fram till 1979, när homosexualitet inte längre klassades som en sjukdom av Socialstyrelsen.”

Antaganden om varför förtroende kan vara lågt bör undersökas djupare. Anledningen skulle också bero på brist på kunskap inom verksamheter, tidigare erfarenheter eller en generell önskan om ökad finansiering av vård och omsorg. Innan antaganden skrivs i en handlingsplan bör det undersökas mer.

Gällande äldreboenden har Stockholm haft ett unikt boende en längre tid. Regnbågens kooperativa hyresgästförening vid Gärdet i Stockholm har drivits av civilsamhällets aktörer och eldsjälar. Kön till boendet är väldigt lång och intresset stort.

En ny förening har nyss startat, Regnbågsdalen med 18 nyrenoverade lägenheter som var inflyttningsklara 2025-10-01. Det är en mycket positiv utveckling i vår kommun. Samtliga lägenheter blev snabbt uthyrda och en kö till föreningen finns redan. Erfarenheter från tidigare verksamheter har bidragit i planeringen och boendet är en del av det nyrenoverade seniorboendet i Sandsborg. Detta har planerats och drivits fram av civilsamhället i samråd med Micasa.

Då indikationer finns att köerna är fortsatt långa bör intresset för regnbågsboenden analyseras. Staden skulle kunna vid upphandling, planering, styrning och beslut om äldreboenden skapa nya regnbågsboenden genom flera metoder. Exempelvis skulle

staden kunna undersöka möjligheten att på befintliga boenden reservera några lägenheter som kan hyras ut som regnbågsboenden.

Under ”Välfärd och service, Mål 3” är viktigt med både generellt sett välkomnande verksamhet med ökad hbtqi-kompetens inom verksamheten, men också särskilda och separatistiska verksamheter är viktigt.

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation av Per Rosencrantz m.fl. (M) och Lovisa Lanryd (L)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.
3. Att därutöver anföra.

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer.

Reservation av Ann-Christin Carlberg (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter.

Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och

utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga och säkerställer deras trygghet samt stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt.

Exploateringsnämnden

Reservation av Gabriel Kroon (SD)

1. Att nämnden beslutar att besvara remissen med Sverigedemokraternas utlåtande samt
2. att därutöver anföra följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt.

Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter. Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning. I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt

Reservation av Peter Öberg (L)

- a. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
- b. Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.
- c. Att därutöver anföra följande:

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra. Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer

Fastighetsnämnden

Reservation av Sergej Salnikov (SD)

Att i huvudsak bifalla kontorets förslag till beslut samt att därutöver anföra följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter.

Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i

synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt

Reservation av Hansi Karppinen (L)

1. Att delvis bifalla kontorets förslag till beslut.
2. Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.
3. Att därutöver anföras följande:

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer.

Förskolenämnden

Reservation av Åsa Nilsson Söderström (L) och Sophia Granswed Baat (M)

1. Att delvis bifalla kontorets förslag till beslut.
2. Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.
3. Att därutöver anföras.

Den liberala demokratin är hotad på många håll i världen. Målet för Stockholm bör vara att staden ska vara den mest liberala och mest toleranta staden. Det betyder att det inte finns något slutmål för Stockholms utveckling, utan målet är ständig utveckling och skydd för samt stöd till jämlikt samhälle för alla. Det innebär också att särskilda insatser behöver inriktas på och genomföras för att utveckla staden så att alla känner sig inkluderade.

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer

Reservation av Linnea Vinge (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter.

Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt.

Idrottsnämnden

Reservation av Hanna Wistrand (L)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.
3. Att därutöver anföra:

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer.

Reservation av Leif Söderström (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt.

Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter.

Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga och säkerställer deras trygghet samt stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt

Kulturnämnden

Reservation av Isabel Smedberg-Palmqvist (L) och Jonas Naddebo (C)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.
3. Att därutöver anföras.

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer.

Reservation av Emelie Wassermann (SD)

Att nämnden i huvudsak bifaller förvaltningens förslag till beslut, och anför därutöver följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, hat, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter.

Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk- eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reservation av Elin Hjelmestam (L)

- a. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
- b. Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.
- c. Att därutöver anföras.

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra. Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer

Reservation av Anders Edin (SD)

Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut samt att därutöver anför följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter.

Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt

Socialnämnden

Reservation av Anne-Lie Elvén (L) och Andrea Hedin m.fl. (M)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut,
2. Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter, samt
3. Att därutöver anföras.

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive

minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer.

Reservation av Tapani Juntunen (SD)

1. att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut, samt
2. att därutöver anföra.

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter.

Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation av Björn Ljung och Mikael Blomstrand (C) och Johan Nilsson m.fl. (M)

Den liberala demokratin är hotad på många håll i världen. Målet för Stockholm bör vara att staden ska vara den mest liberala och mest toleranta staden. Det betyder att det inte finns något slutmål för Stockholms utveckling, utan målet är ständig utveckling och skydd för samt stöd till jämlikt samhälle för alla. Det innebär också att särskilda insatser behöver inriktas på och genomföras för att utveckla staden så att alla känner sig inkluderade.

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer

Särskilt uttalande av Jan Valeskog m.fl. (S), Maria Mustonen m.fl. (V) och Cecilia Obermüller (MP)

Stadens arbete för att säkerställa de mänskliga rättigheterna behöver intensifieras. I detta innefattas ett systematiskt arbete för att i enlighet med stadens program och handlingsplaner motverka alla former av rasism, stärka barnets rättigheter, nationella minoriteters rättigheter, romsk inkludering och jämställdhet samt lika rättigheter och möjligheter för hbtqi-personer, äldre och för personer med funktionsnedsättningar. Handlingsplanen för HBTQI-personers rättigheter är en välkommen fördjupning för detta arbete.

Ambitionerna i handlingsplanen för HBTQI-personer blir relevanta enbart när de kan göra skillnad i stockholmarnas vardag. Därför är det viktigt att påpeka vikten av en kontinuerlig och medveten implementering av handlingsplanens ambitioner i stadsbyggnadsnämndens olika verksamhetsområden däribland kompetensbaserad rekrytering och bemötandet vid myndighetsutövning. Frågan är också relevant vid planering av bostäder för olika familjekonstellationer

Särskilt uttalande av Mats Johansson (SD)

Sverigedemokraterna instämmer i huvudsak i det utkast till svar som kontoret lägger fram. Homo- och transfobi finns och vi måste motarbeta det överallt det dyker upp, men det är ojämnt fördelat i samhället. Vi menar att om en kartläggning verkligen ska kunna ligga till grund för en handlingsplan för att hantera homo- och transfobi måste det först och främst klargöras var i staden som problemet existerar och vilka som är

öppet homo- och transfoba. Därefter bör samhällets insatser mot homo- och transfobi intensifieras i dessa stadsdelar och bland de grupper där sådant hat förekommer

Trafiknämnden

Reservation av Anders Lindman (SD)

1. att nämnden beslutar att i huvudsak bifalla kontorets förslag till beslut samt att därutöver anföra följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter.

Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt

Reservation av Sara Svanström (L)

- a) Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
- b) Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.
- c) Att därutöver anföra följande:

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål.

För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer

Utbildningsnämnden

Reservation av Jan Jönsson (L)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.
3. Att därutöver anföra.

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer

Reservation av Mats Johnsson (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter.

Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt.

Ersättaryttrande av Erik Ehre (KD)

Att släppa en främmande person över sin tröskel för att få hjälp med sina bestyr är något som kan upplevas som obehagligt för många. Det är verkligheten för många äldre som i dag har hemtjänst. Extra utsatta är äldre HBTQ- personer, som kan uppleva en rädsla för att inte bli sedd för den man är, få sina relationer tagna på allvar, eller inte få den hjälp man behöver.

I en tidigare uppskattning från Socialstyrelsen uppgår äldre HBTQ-personer som har hemtjänst eller bor på särskilt boende till 15 000. Det antalet lär också öka i takt med att antalet äldre blir fler. Det är därför välkommet med ett handlingsprogram för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter. Detta för att säkerställa att alla äldre stockholmare möts med respekt och får den hjälp de behöver oavsett sexuell läggning eller levnadssätt.

En nationell SCB-kartläggning från 2017 visade att i snitt 69 procent av personal i kategorin hemservicepersonal m.fl. var utrikesfödda. Ett handlingsprogram för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter kan därför också vara viktig för den personal som har bakgrund i länder med en mer intolerant syn på icke-traditionella levnadssätt. Staden måste jobba proaktivt för att alla äldre ska bli bemötta med värdighet och på sina villkor. Vi hoppas att styret vågar leva upp till sina högt ställda ambitioner i denna frågan.

Äldrenämnden

Reservation av Margita Jacobsson (L)

1. Att delvis bifalla kontorets förslag till beslut.
2. Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.
3. Att därutöver anföras.

Den liberala demokratin är hotad på många håll i världen. Målet för Stockholm bör vara att staden ska vara den mest liberala och mest toleranta staden. Det betyder att det inte finns något slutmål för Stockholms utveckling, utan målet är ständig utveckling och skydd för samt stöd till jämlikt samhälle för alla. Det innebär också att särskilda insatser behöver inriktas på och genomföras för att utveckla staden så att alla känner sig inkluderade.

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer

Särskilt uttalande av Nike Örbrink (KD)

Att släppa en främmande person över sin tröskel för att få hjälp med sina bestyr är något som kan upplevas som obehagligt för många. Det är verkligheten för många äldre som i dag har hemtjänst. Extra utsatta är äldre HBTQ-personer, som kan uppleva en rädsla för att inte bli sedd för den man är, få sina relationer tagna på allvar, eller inte få den hjälp man behöver.

I en tidigare uppskattning från Socialstyrelsen uppgår äldre HBTQ-personer som har hemtjänst eller bor på särskilt boende till 15 000. Det antalet lär också öka i takt med att antalet äldre blir fler. Det är därför välkommet med ett handlingsprogram för

hbtqi-personers rättigheter och möjligheter. Detta för att säkerställa att alla äldre stockholmare möts med respekt och får den hjälp de behöver oavsett sexuell läggning eller levnadssätt.

En nationell SCB-kartläggning från 2017 visade att i snitt 69 procent av personal i kategorin hemservicepersonal m.fl. var utrikesfödda. Ett handlingsprogram för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter kan därför också vara viktig för den personal som har bakgrund i länder med en mer intolerant syn på icke-traditionella levnadssätt. Staden måste jobba proaktivt för att alla äldre ska bli bemötta med värdighet och på sina villkor. Vi hoppas att styret vågar leva upp till sina högt ställda ambitioner i denna frågan.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation av Findel Madison (SD)

- a) Att i huvudsak bifalla förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
- b) Att därutöver anföra följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter. Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning. I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning. Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt.

Reservation av Hanna Wistrand (L) och Johan Duvdahl (C)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.
3. Att därutöver anföra.

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter. Vi vill dock peka på en mer

övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation av Emelie Wassermann (SD)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, hat, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter.

Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk- eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt.

Reservation av Peter Backlund (L)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.
3. Att därutöver anföra.

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation av Leif Söderström (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter.

Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att

själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga och säkerställer deras trygghet samt stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation av Runar Finnman (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter.

Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation av Fatima Nur (L)

Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.

Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.

Att därutöver anföra.

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer."

Reservation av Pär Gustavsson (SD)

Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.

Därutöver anföra följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter.

Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt.

Särskilt uttalande av Saad Gourrada (C)

Vi instämmer i förvaltningens bedömning att handlingsplanen för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030 behöver ett tydligare arbetsgivarperspektiv. En inkluderande stad förutsätter inkluderande arbetsgivare i alla led. Stadens medarbetare ska kunna vara öppna med vem de är på jobbet, men även ha förutsättningar för att bemöta invånare och brukare på ett jämlikt och inkluderande sett. Alla chefer ska ha kunskap och verktyg för att förebygga diskriminering och skapa en trygg arbetsmiljö.

För att planen ska få genomslag krävs därför att frågorna om bemötande, utbildning och ledarskap aktivt vävs in i stadens kompetensförsörjningsarbete.

Järva stadsdelsnämnd

Reservation av Åsa Nilsson Söderström (L) och Ole Jörgen Person m.fl. (M)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.
3. Att därutöver anföras.

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer.

Särskilt uttalande av Ghazal Saberian (SD)

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter.

Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt.

Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag.

Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt.

Särskilt uttalande av Patrick Amofah (C)

Vi vill betona att handlingsplanen för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030 behöver ett tydligare arbetsgivarperspektiv. En inkluderande stad förutsätter en inkluderande arbetsgivare i alla led. Stadens medarbetare ska kunna vara öppna med vem de är på jobbet, men även ha förutsättningar för att bemöta invånare och brukare på ett jämlikt och inkluderande sett. Alla chefer ska ha kunskap och verktyg för att förebygga diskriminering och skapa en trygg arbetsmiljö.

För att planen ska få genomslag krävs därför att frågorna om bemötande, utbildning och ledarskap aktivt vävs in i stadens kompetensförsörjningsarbete.

Vi instämmer också i förvaltningens bedömning att det saknas en diskussion kring begreppet intersektionalitet i nuvarande förslag till handlingsplan. ”Stadens program för de mänskliga rättigheterna anger att stadens MR-arbete ska vara inkluderande, normkritiskt och ha ett intersektionellt perspektiv. I nuvarande handlingsplan diskuteras både ett normkritiskt perspektiv och underlag som lyfter fram levnadsvillkor för hbtqi-personer som är unga, äldre och/eller har en funktionsnedsättning men inte själva begreppet intersektionalitet.

Vi håller med Järva stadsdelsförvaltning att intersektionalitet som vetenskaplig teori och metod, som påtalar behovet av att se till flera maktordningar och maktstrukturer samtidigt bör förtydligas i handlingsplanen. Detta att kunna hålla i flera perspektiv samtidigt blir också avgörande i arbetet med att förverkliga MR-programmet och de tillhörande handlingsplanerna. I handlingsplanen under kunskap och information anges att det saknas kunskap om hur livsvillkoren ser ut för hbtqi-personer vars

identitet eller bakgrund gör att de riskerar att bli utsatta utifrån flera diskrimineringsgrunder.

Vi i C tycker att det är bra att handlingsplanen lyfter detta så att Stockholms stad i stort kan jobba ännu tydligare med dessa frågor.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation av Charlotta Schenholm (L)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.
3. Att därutöver anföras.

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Reservation av Anders Lindman (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföras följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter.

Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt

Särskilt uttalande av Daniele Fava (C)

Vi instämmer i förvaltningens bedömning att handlingsplanen för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030 behöver ett tydligare arbetsgivarperspektiv. En inkluderande stad förutsätter en inkluderande arbetsgivare i alla led. Stadens medarbetare ska kunna vara öppna med vem de är på jobbet, men även ha förutsättningar för att bemöta invånare och brukare på ett jämlikt och inkluderande sätt. Alla chefer ska ha kunskap och verktyg för att förebygga diskriminering och skapa en trygg arbetsmiljö. För att planen ska få genomslag krävs därför att frågorna om bemötande, utbildning och ledarskap vävs in i stadens kompetensförsörjningsarbete

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation av Lena Kling (L)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.
3. Att därutöver anföras.

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål.

För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer.

Reservation av Sergej Salnikov (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter. Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt.

Särskilt uttalande av Gunnar Caperius (C)

Vi instämmer i förvaltningens bedömning att handlingsplanen för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030 är mycket viktig för att säkerställa att Stockholms stad lever upp till sina åtaganden om mänskliga rättigheter. Därtill instämmer vi i förvaltningens påpekande om risken med att stadens många styrdokument och handlingsplaner, som rör samma eller liknande områden kan göra att styrningen blir otydlig om de överlappar varandra.

Dock saknar vi ett tydligare arbetsgivarperspektiv i handlingsplanen. En inkluderande stad förutsätter en inkluderande arbetsgivare i alla led, så även i stadens förvaltningar och verksamheter. Medarbetare i staden ska kunna vara öppna med vem de är på jobbet, men även ha förutsättningar för att bemöta invånare och brukare på ett jämlikt och inkluderande sett. Alla chefer ska ha kunskap och verktyg för att förebygga diskriminering och skapa en trygg arbetsmiljö. För att planen ska få genomslag krävs därför att frågorna om bemötande, utbildning och ledarskap aktivt vävs in i stadens kompetensförsörjningsarbete

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation av Mikael Sundin m.fl. (M)

Den liberala demokratin är hotad på många håll i världen. Målet för Stockholm bör vara att staden ska vara den mest liberala och mest toleranta staden. Det betyder att det inte finns något slutmål för Stockholms utveckling, utan målet är ständig utveckling och skydd för samt stöd till jämlikt samhälle för alla. Det innebär också att särskilda insatser behöver inriktas på och genomföras för att utveckla staden så att alla känner sig inkluderade.

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer.

Reservation av Tapani Juntunen (SD)

Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
Därutöver anföra följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot,

trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter.

Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning. I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt.

Särskilt uttalande av Stephan Guiance m.fl. (S), Shamso Ali Hassan m.fl. (V) och Karmapriya Muschott m.fl. (MP)

Den rödgröna majoriteten tackar förvaltningen för ett gediget arbete med remissen och välkomnar stadens handlingsplan för HBTQIA-personers rättigheter och möjligheter 2030. Planen är ett viktigt och efterlängtat verktyg som konkretiserar hur staden ska stärka arbetet för lika rättigheter i hela verksamheten. Vi vill särskilt lyfta de delar som handlar om den höga graden av utsatthet, diskriminering och psykisk ohälsa som HBTQIA-personer möter, särskilt unga och personer med utländsk bakgrund eller som lever i hederskontext. Handlingsplanen pekar tydligt på behovet av ökad kunskap, tryggare bemötande och tillgängliga verksamheter inom stadens samtliga områden: förskola, skola, äldreomsorg, hemtjänst samt kultur- och fritidsverksamheter. Det här arbetet börjar, i mötet med människor i vardagen.

I Skärholmen finns fortsatt stora utmaningar när det gäller att öka acceptansen och synligheten för HBTQIA-personer. Handlingsplanen ger hopp, men också ansvar, att vi i Skärholmens stadsdel måste stå upp för de värderingar som gör Stockholm till en stad för alla.

Den rödgröna majoriteten uttrycker stark besvikelse över oppositionens passivitet i frågan om omvändelseterapi. Trots återkommande krav har Tidöregeringen inte agerat och varje dag utan lagstiftning är ett svek mot utsatta unga. Det är särskilt allvarligt när övergreppen riktas mot hbtq-personer i en hederskontext. Samtidigt har samhället sedan länge infört verktyg som utvidgade reseförbud för att förebygga tvångsgifte och könsstympning. Det visar att det finns en beredskap att skydda unga från hedersrelaterat våld men att vissa former av förtryck fortfarande osynliggörs. Omvändelseförsök orsakar djup skada, men behandlas som om de vore en gråzon

vilket gör det svårare för offer och rättsväsendet att ställa skyldiga till svars för sådana handlingar. Vi vill även uppmärksamma den viktiga satsning som RFSL gör genom fritidsgården Egalia Skärholmen, en trygg mötesplats för unga HBTQIA-personer mellan 13 och 19 år. Här får unga en chans att mötas, ställa frågor, bygga gemenskap och känna stöd – särskilt för dem som inte kan vara öppna i sin egen miljö.

Egalia Skärholmen är en livsviktig insats för trygghet, identitet och psykisk hälsa. Vi står fast vid att varje människa i Skärholmen ska ha rätt att leva öppet, tryggt och fritt oavsett könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning. Vi kommer att fortsätta driva på för en jämlik, trygg och inkluderande stadsdel där mänskliga rättigheter är en självklarhet.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation av Johan Lisspers (L)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att handlingsplanen revideras och inkluderas direkt i stadens program för mänskliga rättigheter.
3. Att därutöver anföra.

Stockholms stad ska vara frihetens stad, där varje individ fritt kan forma sitt liv utan att begränsas av diskriminering. Det är därför viktigt att staden tar sitt ansvar för att säkerställa HBTQI-personers rättigheter och möjligheter.

Vi vill dock peka på en mer övergripande problematik. Stadens program för mänskliga rättigheter är i grunden alltför allmänt hållet och saknar tydliga styrmål. För att kompensera för detta tas det nu fram en rad olika handlingsplaner, vilket leder till en fragmenterad styrning där flera planer överlappar varandra.

Vi menar att det vore klokare att samla arbetet i ett gemensamt och mer konkret program för mänskliga rättigheter, där även arbetet med nationella minoriteter och samer ingår. I ett sådant program skulle särskilda mål och uppdrag för respektive minoritet kunna formuleras, men inom en gemensam struktur och med tydlig ansvarsfördelning. På så sätt skulle staden få ett styrdokument som både är överskådligt och möjligt att följa upp på ett systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis är det positivt att frågorna lyfts, men vi anser att styrningen blir mer effektiv och tydlig om arbetet koncentreras i ett samlat program i stället för i ett stort antal separata planer

Reservation av Ulf Wester (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande:

Alla människor ska behandlas lika och med respekt. Ingen ska utsättas för hot, trakasserier eller diskriminering. Detta är en självklar utgångspunkt för stadens arbete och något som ska gälla i alla verksamheter. Däremot anser vi att normkritiska och genuspedagogiska satsningar för barn riskerar att göra programmet mer ideologiskt än sakligt. Fokus bör i stället ligga på att säkerställa likabehandling och trygghet för alla, oavsett kön, bakgrund eller sexuell läggning.

I verksamheter som riktar sig till barn, särskilt förskolan, är det av yttersta vikt att barn får vara barn. Förskolan ska vara en trygg plats för lek, gemenskap och utforskande, fri från ideologiska inslag. Därför bör handlingsplanen handla om likabehandling och respekt, snarare än normkritisk eller genuspedagogisk styrning.

Samtidigt är det avgörande att stadens verksamheter tydligt motarbetar hedersrelaterat våld och förtryck. Inom en hederskontext finns barn och unga som inte ges rätten att själva välja sin partner, leva öppet med sin sexuella läggning eller forma sina liv utifrån egna önskemål. Detta är en allvarlig kränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Staden måste därför prioritera insatser som skyddar dessa personer, i synnerhet barn och unga, säkerställer deras trygghet och stärker deras möjligheter att leva fritt och självständigt.

Särskilt uttalande av Lars Rottem Krangnes (C)

Vi instämmer i förvaltningens bedömning att handlingsplanen för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030 behöver ett tydligare arbetsgivarperspektiv. En inkluderande stad förutsätter en inkluderande arbetsgivare i alla led. Stadens medarbetare ska kunna vara öppna med vem de är på jobbet, men även ha förutsättningar för att bemöta invånare och brukare på ett jämlikt och inkluderande sett. Alla chefer ska ha kunskap och verktyg för att förebygga diskriminering och skapa en trygg arbetsmiljö.

För att planen ska få genomslag krävs därför att frågorna om bemötande, utbildning och ledarskap aktivt vävs in i stadens kompetensförsörjningsarbete.